

RĪGAS DOMES
IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS
UN SPORTA DEPARTAMENTS

Baltic
Institute
of Social
Sciences

**Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programmas
un rīcības plānu
2012. – 2014. gadam un 2015. - 2017. gadam
saturiskā izvērtējuma ziņojums**

2018.gada maijs

Saturs

Izvērtējuma ziņojumā lietotie saīsinājumi.....	2
1. Izvērtējuma metodoloģija.....	3
2. Rīcības plānu un situācijas novērtējums	6
2.1. Kopējie rādītāji.....	6
2.2. Līdzdalības iespējas pašvaldībā	20
2.3. Informācijas pieejamība	23
2.4. Izglītība.....	25
2.5. Kultūra, sports un lietderīga brīvā laika pavadīšana	30
2.6. Sociālā iekļaušanās.....	32
2.7. Integrācijas programmas 2012.-2017. gadam SVID analīzes faktoru novērtējums.....	36
2.8. Integrācijas programmas pasākumu sasaiste ar Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņēs (NIPSIP) 2012.–2018.gadam izvirzītajiem uzdevumiem pašvaldībām.....	39
3. Secinājumi un ieteikumi.....	44
3.1. Situācijas izmaiņas un ieteikumi par turpmākajiem politikas attīstības virzieniem....	44
3.2. Sabiedrības integrācijas programmas struktūra un ieteikumi tās pilnveidošanai.....	48
3.3. Secinājumi un ieteikumi par sabiedrības integrācijas politikas rezultatīvajiem rādītājiem un datu avotiem.....	50

Izvērtējuma ziņojumā lietotie saīsinājumi

ESF – Eiropas Sociālais fonds

IKSD – Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments

NIPSIP – Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes

NVA – Nodarbinātības Valsts aģentūra

NVO – nevalstiskās organizācijas

RCB – Rīgas Centrālā bibliotēka

RD – Rīgas dome

RP – Rīcības plāns

RSD – Rīgas Sociālais dienests

SVID – stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīze

1. Izvērtējuma metodoloģija

Izvērtējuma mērķis ir novērtēt Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programmas 2012.-2017. gadam (turpmāk – integrācijas programmas) īstenošanu un, balstoties uz izvērtējuma rezultātiem, sniegt priekšlikumus nākamā posma sabiedrības integrācijas programmas sagatavošanai.

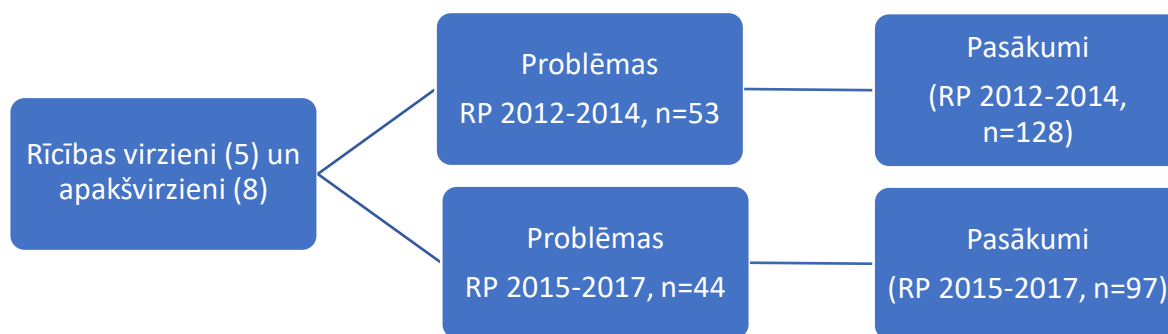
Izvērtējumam tika noteikti šādi uzdevumi:

- izvērtēt Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas politikas attīstības virzienos noteikto problēmu risināšanā sasniegtos rezultātus, analizējot situāciju un definējot jomas, kurās izvirzītie pasākumi problēmu risināšanai veicināja situācijas uzlabošanu un kurās situācijas uzlabošana notikusi daļēji vai nav notikusi;
- noteikt politikas attīstības virzienus un pasākumus, kas veicinātu sabiedrības integrācijas procesu Rīgas pilsētā un kuri jāturpina vai kuri nav bijuši un jāiekļauj Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programmā nākamajam darbības posmam;
- noteikt politikas attīstības virzienus un pasākumus situācijas uzlabošanai jomās, kurās netika sasniegti būtiskie uzlabojumi un piedāvāt risinājumus situācijas uzlabošanai;
- sniegt ieteikumus par rezultatīvajiem rādītājiem un to novērtēšanā izmantojamajiem datu avotiem;
- izvērtēt Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programmā paredzēto pasākumu sasaisti ar Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņēs (NIPSP) 2012.–2018.gadam izvirzītajiem uzdevumiem un pasākumiem pašvaldībām.

Izvērtējuma priekšmets ir Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programma un tās īstenošanas Rīcības plāni 2012. – 2014. gadam un 2015. - 2017. gadam.

Integrācijas programmas rīcības plānu struktūru veido pieci sabiedrības integrācijas politikas rīcības virzieni un astoņi apakšvirzieni, katrā no jomām ir definētas problēmas, kurām, savukārt, ir pakārtoti pasākumi, kuru īstenošana ir vērsta uz šo problēmu risināšanu un attiecīgi situācijas uzlabošanu konkrētajās jomās (skat. 1. att.).

1.1. attēls. Rīcības plānu (RP) struktūras shēma

Ņemot vērā integrācijas programmas rīcības plānu struktūru, integrācijas programmas izvērtējuma objekti ir (1) plānotie un īstenotie pasākumi, (2) RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas administrētās projektu programmas, to ieguldījums problēmu risināšanā un sabiedrības integrācijas mērķu sasniegšanā.

Integrācijas programmas izvērtējuma metodoloģija tika veidota trīs līmeņos, katram līmenim definējot savus izvērtējuma indikatorus jeb rādītājus:

- vispārējie pasākumu īstenošanas izvērtējuma indikatoru;
- projektu konkursu programmu izvērtējuma indikatoru;
- atsevišķu projektu padziļināta izvērtējuma indikatoru.

Pasākumu izvērtējuma mērķis ir iegūt apkopotu un pārskatāmu informāciju par pasākumu kvantitatīvajiem rezultātīvajiem rādītājiem, pasākumu sadalījumu pēc integrācijas politikas mērķiem, jomām un attīstības virzieniem, pasākumu īstenošanai – atbildīgajām institūcijām, pasākumu mērķa grupām, ilgtspēju, ietekmi uz integrācijas programmā un rīcības plānos definētajām problēmām, kā arī pasākumu sasaisti ar Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņēs 2012.–2018.gadam izvirzītajiem uzdevumiem un pasākumiem pašvaldībām.

Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas administrēto projektu konkursu programmu un projektu izvērtējuma mērķis ir iegūt zināšanas par faktisko projektu īstenošanas gaitu un rezultātiem un izvērtēt šo projektu un programmu ieguldījumu integrācijas politikas kopējo mērķu sasniegšanā, problēmu risināšanā un situācijas uzlabošanā un sniegt ieteikumus par šo programmu tālāko darbību. Projektu programmu izvērtējums ir balstīts uz atsevišķu projektu padziļinātas izpētes rezultātiem. Projektu padziļinātā izvērtējuma plānotais rezultāts ir ieteikumi projektu konkursu programmu īstenošanai nākamajā plānošanas periodā.

Izvērtējuma mērķiem tika paredzēti padziļināti izpētīt katrā programmā katrā gadā vismaz divus projektus. Tajos gadījumos, kad pēc būtības viena un tā pati programma (piemēram, projektu konkurss „Apkaimju iniciatīvas līdzdalības un piederības veicināšanai” vai „Latviešu valodas apguves kursu organizēšana un īstenošana Rīgas pilsētas iedzīvotājiem”) ir īstenota vairāk kā vienu reizi viena kalendārā gada laikā, tika atlasīti divi projekti no programmas kopumā konkrētajā gadā, nevis no katra programmā organizētā uzsaukuma. Savukārt, tā kā programmās „Sabiedrības integrācijas programmas projektu konkurss NVO” un „Konkurss RD iestādēm par finansiālu atbalstu sabiedrības integrācijas projektu īstenošanai” ir trīs atbalsta virzieni (pilsoniskās līdzdalības un savstarpējās sadarbības attīstība, sociālās integrācijas veicināšana, iecietības veicināšana un jebkādas diskriminācijas novēršana), tad šajās programmās katrā gadā tika atlasīti trīs projekti no katra atbalsta virziena pa vienam. Projektu atlasē tika piemērots nejaušās izlozes princips. Kopumā padziļinātam izvērtējumam tika atlasīti 62 projekti.

Paralēli integrācijas pasākumu un projektu programmu izvērtējumam tika veikts arī rīcības plānos definēto rezultatīvo rādītāju un to novērtēšanā pieejamo datu avotu izvērtējums ar mērķi sniegt ieteikumus par nepieciešamajiem uzlabojumiem. Izvērtējuma sākotnējā metodoloģija paredzēja veikt katra rezultatīvā rādītāja novērtējumu, nosakot tā atbilstības līmeni izvērtējuma vajadzībām. Taču izvērtējuma veikšanas gaitā, ņemot vērā atšķirīgās pieejas datu apkopošanā

par katru no rezultatīvajiem rādītājiem, kā arī rezultatīvo rādītāju piesaisti konkrētajam pasākumam, nevis problēmai, šāda indikatora izmantošana nebija iespējama. Tāpēc ir veikts rezultatīvo rādītāju un datu avotu kvalitatīvs novērtējums un sniegti konceptuāli ieteikumi par integrācijas programmas rīcības plānos iekļautajiem rezultatīvajiem rādītājiem un to novērtēšanas iespējām.

Izvērtējuma vajadzībām ir izmantoti šādi datu avoti:

- RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas apkopojumi par integrācijas programmas rīcības plānu izpildi par šādiem gadiem: 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., 2017.;
- projektu programmu konkursu nolikumi, kas īstenoti izvērtējuma periodā (2012.-2017. gads);
- iesniegto un īstenoto projektu pieteikumu un gala ziņojumu dokumentācija;
- RD IKSD pētījumi Sabiedrības integrācija Rīgā 2010., 2014., 2017.gadā (iedzīvotāju aptaujas un ekspertu intervijas);
- ekspertu interviju ar pašvaldības struktūrvienību pārstāvjiem (n=11), kuri ir tieši atbildīgi un/ vai iesaistīti integrācijas programmas pasākumu īstenošanā, dati.

Integrācijas programmas izvērtējuma veikšanā tika izmantotas šādas bāzes metodes: (1) dokumentu analīze; (2) sekundāro datu analīze (pētījumu rezultāti); (3) ekspertu intervijas.

Integrācijas programmas izvērtējuma ziņojums sastāv no trīs nodaļām – pirmajā nodaļā ir raksturota izvērtējuma metodoloģija, otrā nodaļa ir veltīta rīcības plānu izvērtējuma un kopējās situācijas analīzes rezultātiem, trešā nodaļa ietver secinājumus par līdzšinējās integrācijas programmas īstenošanu un ieteikumus nākamās integrācijas programmas sagatavošanai

Integrācijas programmas izvērtējums ir veikts laikā no 2018. gada februāra līdz maijam.

2. Rīcības plānu un situācijas novērtējums

Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programmas īstenošanas rīcības plānā 2012.-2014.gadam un rīcības plānā 2015.-2017.gadam iekļauto pasākumu izvērtējumam tika izmantoti šādi indikatori:

- pasākuma periods (2012-2014, 2012-2017, 2015-2017);
- pasākuma saikne ar politikas attīstības virzienu;
- pasākuma atbilstība pēc būtības politikas attīstības virzienam, kurā tas ir iekļauts;
- pasākuma atbilstība integrācijas politikas jomām;
- pasākuma ieguldījums integrācijas politikas mērķu sasniegšanā;
- pasākuma mērķa grupas;
- pasākuma veids;
- pasākuma plānotais un faktiskais finansējums;
- pasākuma finansējuma avots (esošais budžets, papildu finansējums, iekšējais/pašvaldības vai ārējais/valsts/starptautiskais finansējums);
- atbildīgā institūcija par pasākuma īstenošanu;
- pasākuma īstenotāji;
- pasākumu kvantitatīvie rādītāji;
- pasākuma neīstenošanas iemesls;
- pasākuma ilgtspēja;

Rīcības plānu izvērtējuma rezultātu iztirzājums ir strukturēts atbilstoši integrācijas politikas pieciem lielajiem attīstības virzieniem – (1) līdzdalība pašvaldības dzīvē, (2) informācijas pieejamība, (3) izglītība, (4) kultūra, sports un brīvais laiks, (5) sociālā iekļaušanās. Pirms šo virzienu padziļinātas analīzes ir sniegts kopējais visu rādītāju apkopojums. Katra politikas attīstības virziena problēmu risināšanas (situācijas izmaiņu) izvērtējumā ir izmantoti dati no rīcības plānu izpildes ziņojumiem, iedzīvotāju aptaujām un ārējo un iekšējo ekspertu intervijām (ārējo ekspertu intervijas kā sekundārie dati tādā apmērā kādā tie ir pieejamo 2017. gada pētījuma „Sabiedrības integrācija Rīgā” rezultātu atskaitē). Ir sniegts visos minētajos datu avotos balstīts integrēts novērtējums par to, kā rīcības plānos definēto problēmu risināšanai īstenotie pasākumi ir ietekmējuši situāciju. Nodaļas noslēgumā ir sniegts Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programmas 2012.-2017. gadam SVID analīzes faktoru novērtējums un integrācijas programmas pasākumu sasaistes ar Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņēs (NIPSP) 2012.–2018. gadam izvirzītajiem uzdevumiem pašvaldībām novērtējums.

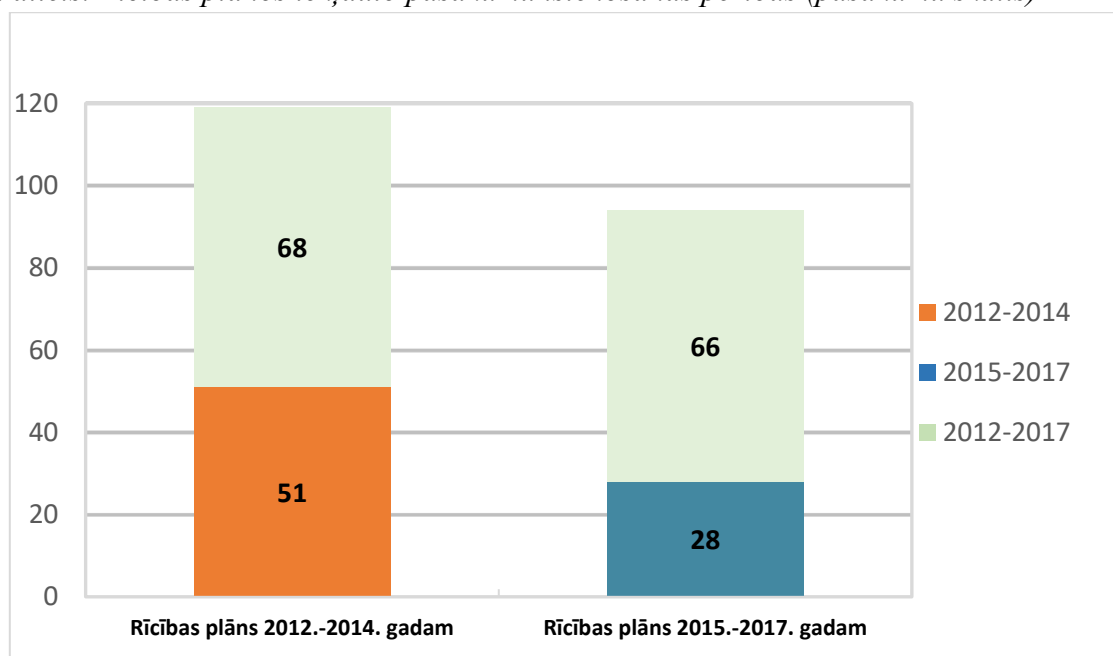
2.1. Kopējie rādītāji

Rīcības plānā 2012.-2014. gadam kopumā tika definētas 53 problēmas un to risināšanai plānoti 128 pasākumi, savukārt periodā no 2015.-2017. gadam tika definētas 44 problēmas un 97 pasākumi. Rīcības plānu izpildē iekļauto jeb faktiski īstenoto pasākumu skaits atšķiras no plānoto pasākumu skaita. Šo atšķirību nosaka divi faktori – pirmkārt, neīstenoto pasākumu skaits; otrkārt, papildus īstenoto pasākumu skaits. Tā 2012.-2014. gada periodā no 128 plānotajiem pasākumiem īstenoti tika 113 pasākumi, taču papildus plānotajiem tika īstenoti vēl

seši pasākumi, līdz ar to periodā no 2012.-2014. gadam kopumā tika īstenoti 119 pasākumi. No rīcības plānā 2015.-2017.gadam plānotajiem 97 pasākumiem īstenoti tika 94 pasākumi. Tādējādi kopumā ir veikts 213 pasākumu izvērtējums.

Periodā no 2012.-2014. gadam kopumā netika īstenoti vai tika daļēji īstenoti 15 problēmu risināšanas pasākumi. Kā iemesli pasākumu nerealizēšanai izpildes ziņojumos ir norādīti finansējuma trūkums, atbilstošas normatīvās bāzes trūkums, kvalitatīvu projektu pieteikumu trūkums konkrētās programmās. Periodā no 2015.-2017. gadam netika īstenoti deviņi pasākumi, no tiem trīs 2015. gadā un seši 2016. gadā. Iemesli šo pasākumu nerealizēšanai ir norādīti tādi kā konkursu neesamība, kas ļautu īstenot konkrētu projektus, pasākumu īsteno citas institūcijas (piemēram, pasākumu „Pedagogu no skolām ar latviešu mācību valodu tālākizglītības pasākumi par bilingvālās izglītības programmas īstenošanu vispārējās izglītības iestādēs” īsteno Latviešu valodas aģentūra) vai arī atsevišķu pasākumu veikšana paredzētā sekojošā gada periodā.

2.1. attēls. Rīcības plānos iekļauto pasākumu īstenošanas periods (pasākumu skaits)

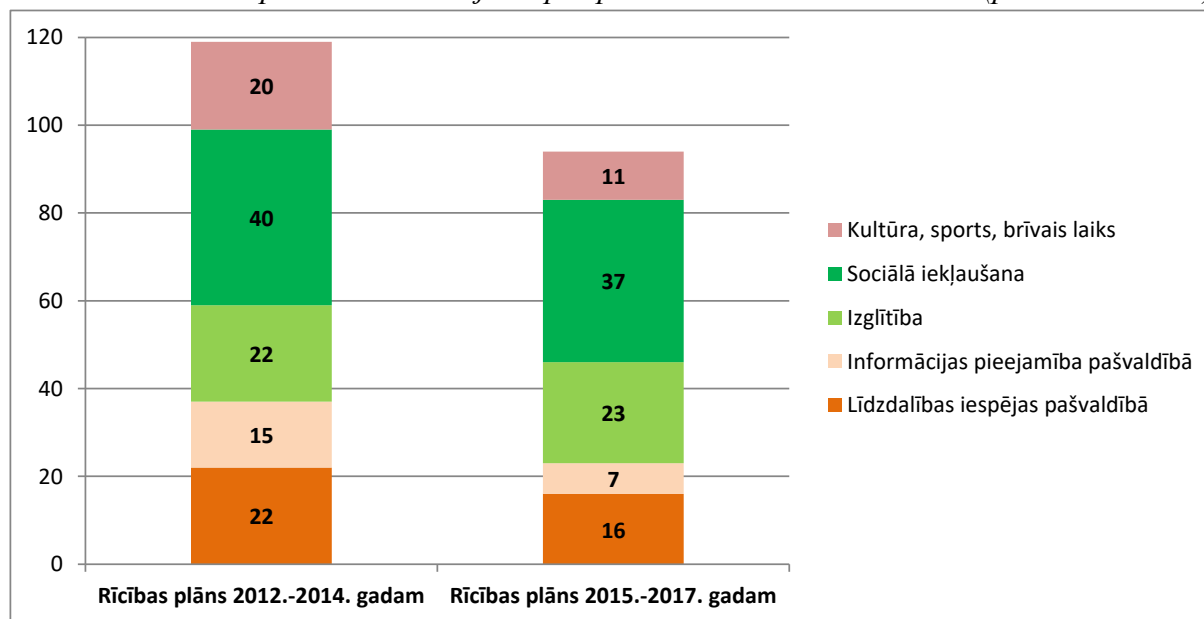
Piezīme: Rīgas pilsētas Sabiedrības integrācijas programmas rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros izvērtēti 119 pasākumi un rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros – 94 pasākumi.

Kopumā izvērtējuma ietvaros saistībā ar Sabiedrības integrācijas programmu un tās rīcības plānu 2012. – 2014. gadam izvērtēti 119 pasākumi, no kuriem 51 pasākums ietverts tikai 2012. – 2014. gada rīcības plānā, t.i., tie vairs netika turpināti 2015. – 2017. gada periodā, un 68 pasākumi – abos rīcības plānos, t.i., 2012. – 2017. gada periodā (2.1. attēls). Savukārt saistībā ar rīcības plānu 2015. – 2017. gadam kopumā izvērtēti 94 pasākumi, no kuriem 66 pasākumi attiecināmi uz 2012. – 2017. gada periodu un 28 pasākumi – uz 2015. – 2017. gada periodu (2.1. attēls).

Aplūkojot īstenoto **pasākumu saikni ar politikas attīstības virzienu** (2.2. attēls), kura ietvaros tas ir bijis plānots, redzams, ka vislielākais pasākumu skaits attiecas uz sociālās iekļaušanās jomu. Kopumā 40 no pasākumiem (jeb 34%), kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, un 37 pasākumi (jeb 39%), kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros, attiecas uz sociālo iekļaušanos. Aplūkojot rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros īstenotos

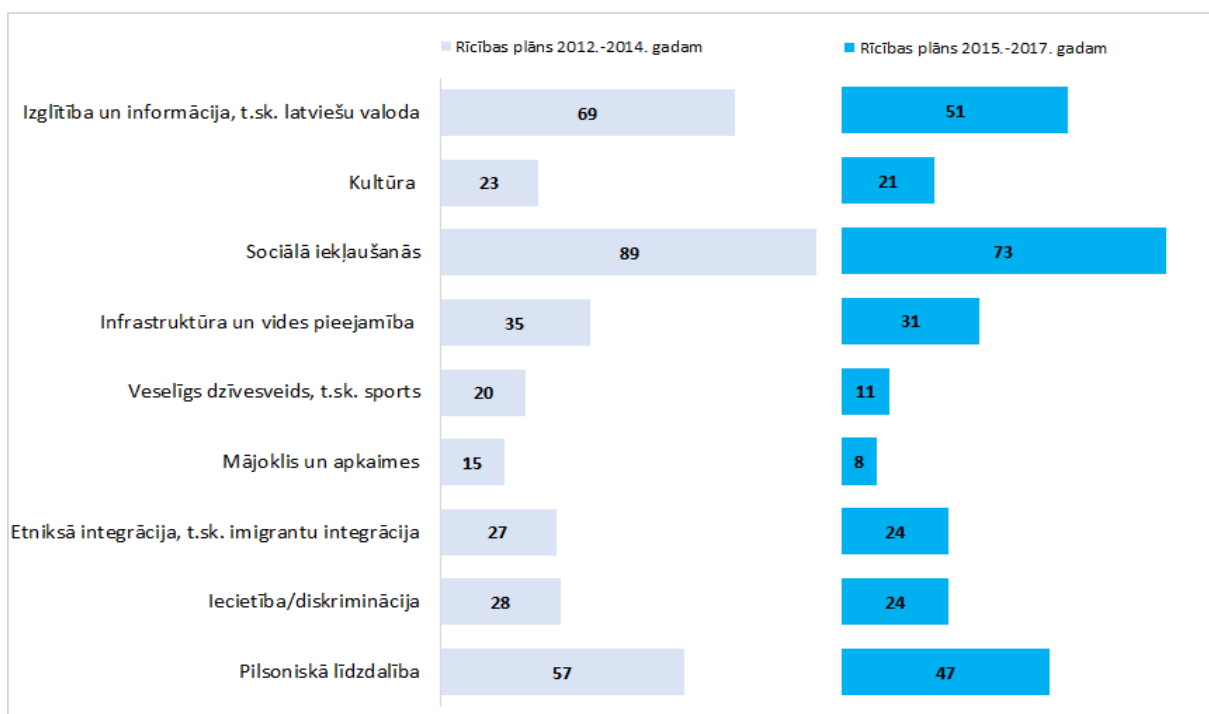
pasākumus, tie vienādi biežā mērā saistās vēl ar trim politikas attīstības virzieniem. Tie ir: izglītība, līdzdalības iespējas pašvaldībā un kultūra, sports un brīvais laiks (17-18% pasākumu īstenoti saistībā ar katru no minētajiem politikas attīstības virzieniem). Savukārt aplūkojot rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros īstenotos pasākumus, redzams, ka to saistība ar izglītību kā politikas virzienu ir pieaugusi (līdz 24%), savukārt samazinājusies ir īstenoto pasākumu saistība ar kultūras, sporta un brīvā laika politikas attīstības virzienu (uz 12%). Retāk abu aplūkoto rīcības plānu ietvaros īstenotie pasākumi saistāmi ar informācijas pieejamību pašvaldībā, it sevišķi šādu pasākumu īpatsvars ir samazinājies, īstenojot rīcības plānu 2015. – 2017. gadam.

2.2. attēls. Īstenoto pasākumu sadalījums pēc politikas attīstības virzieniem (pasākumu skaits)

Izvērtējuma turpinājumā katrs pasākums, kurš īstenots abu rīcības plānu ietvaros, tika novērtēts pēc būtības, vai tas atbilst noteiktai **integrācijas politikas jomai**. Šāds vērtējums ļauj noteikt katra pasākuma ieguldījumu ne tikai tam politikas attīstības virzienam, kurā tas ir iekļauts (sk. sadalījumu 2.2. attēlā), bet arī citu politikas jomu stiprināšanai. Politikas jomas noteica izvērtējuma veicējs. Rezultāti atspoguļoti 2.3.1. attēlā. Šis apkopojums parāda, pirmkārt, cik liela daļa pasākumu kopumā attiecas uz dažādām integrācijas politikas jomām, otrkārt, tas ļauj secināt, kurās politikas jomās ir notikusi intensīvāka darbība.

2.3. attēls. Pasākuma atbilstība pēc būtības dažādām politikas jomām (pasākumu skaits, kuri pilnībā un drīzāk atbilst dažādām politikas jomām)

2.3. attēls rāda, ka vislielāko ieguldījumu abu rīcības plānu ietvaros īstenotie pasākumi ir devuši sociālās iekļaušanās jomā. Piemēram, 89 pasākumi, kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, no tiem 55 pilnībā atbilst sociālās iekļaušanās politikas jomai, un vēl 34 pasākumi drīzāk atbilst šai jomai kas jau kopumā pārsniedz to pasākumu skaitu, kas faktiski tika attiecināti uz sociālās iekļaušanās jomu (sk. salīdzinājumu ar 2.2. attēlu). Šādi dati nozīmē, ka pasākumi, kas tiek īstenoti citos rīcības virzienos, ir pilnībā vai daļēji attiecināmi arī uz sociālo iekļaušanos. Līdzīga situācija sociālās iekļaušanās jomā vērojama, vērtējot pasākumus, kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros. Kopumā 75% pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, un 78% pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros, pilnībā vai drīzāk atbilst sociālās iekļaušanās politikas jomai.

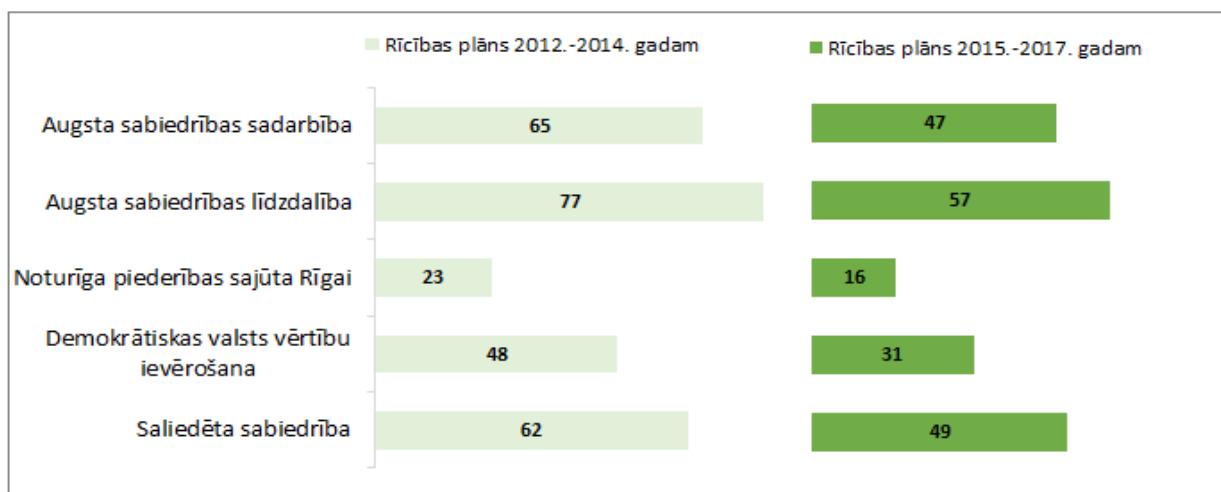
Nākamā politikas joma, kurai visbiežāk atbilst abu rīcības plānu ietvaros īstenotie pasākumi, ir izglītība un informācija, t.sk., latviešu valodas apguve, kopumā 69 pasākumi. 49 pasākumi, kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, pilnībā atbilst un vēl 20 pasākumi – drīzāk atbilst šai politikas jomai. Tādējādi kopumā 58% pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, atbilst izglītības un informācijas, t.sk., latviešu valodas apguves, jomai. Savukārt no pasākumiem, kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros, šai politikas jomai atbilst 54%, t.i., no 51 pasākuma 39 pasākumi pilnībā atbilst un 12 – drīzāk atbilst izglītības un informācijas politikas jomai.

Trešā politikas joma, kurai visbiežāk atbilst abu rīcības plānu ietvaros īstenotie pasākumi, ir pilsoniskā līdzdalība. Kopumā 48% pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, un 50% pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros, pilnībā vai drīzāk atbilst sociālās iekļaušanās politikas jomai.

Visretāk abu rīcības plānu ietvaros īstenotie pasākumi atbilst divām politikas jomām – mājokļa un apkaimju jomai un veselīga dzīvesveida, t.sk., sporta, jomai (2.3.1. attēls). Mājokļa un apkaimju jomai pilnībā vai drīzāk atbilst 13% pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, un 9% pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros. Savukārt veselīga dzīvesveida, t.sk., sporta, jomai atbilst 17% pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, un 12% pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros.

Katrs rīcības plānu ietvaros īstenotais pasākums tika izvērtēts arī attiecībā uz **ieguldījumu integrācijas politikas mērķu sasniegšanā**, veicot novērtējumu pēc būtības (2.4.1. attēls). Sabiedrības integrācijas programmā definēts, ka sabiedrības integrācijas mērķis ir sekmēt (1) saliedētas sabiedrības veidošanos, kurā tiek ievērotas (2) demokrātiskas valsts vērtības un veidota (3) noturīga piederības sajūta Rīgai, nodrošinot (4) sabiedrības locekļu līdzdalības un (5) sadarbības līmeni. Par katru pasākumu tika sniegts vērtējums, vai tas sniedz tiešu vai netiešu ieguldījumu katra apakšmērķa sasniegšanā, nesniedz nekādu ieguldījumu vai arī pasākuma īstenošanu raksturojošā informācija rada grūtības sniegt ieguldījuma novērtējumu.

2.4. attēls. Pasākuma atbilstība integrācijas politikas mērķiem (pasākumu skaits, kas sniedz tiešu un netiešu ieguldījumu integrācijas politikas mērķu sasniegšanā)

Kopumā, aplūkojot iegūtos vērtējumus, visbiežāk īstenotie pasākumi ir snieguši tiešu vai netiešu ieguldījumu trīs integrācijas politikas mērķu sasniegšanā (2.4. attēls). Tie ir: augsta sabiedrības līdzdalība, augsta sabiedrības sadarbība un saliedēta sabiedrība. Salīdzinot abu posmu rīcības plānus, redzams, ka šo trīs politikas mērķu sarindojuma secība pēc ieguldījuma apmēra atšķiras. Augstas sabiedrības līdzdalības mērķa sasniegšanā sniedz ieguldījumu 65% (jeb 77 no 119) pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, un 61% (jeb 57 no 94) pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros. Augstas sabiedrības sadarbības mērķa sasniegšanā sniedz ieguldījumu 55% (jeb 65 no 119) pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, un 50% (jeb 47 no 94) pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros. Saliedētas sabiedrības mērķa sasniegšanā ieguldījumu nodrošina 52% pasākumu (62 no 119), kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, un 52% pasākumu (jeb 49 no 94), kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros. Visos

gadījumos vismaz puse no pasākumiem sniedz netiešu ieguldījumu integrācijas politikas mērķu sasniegšanā.

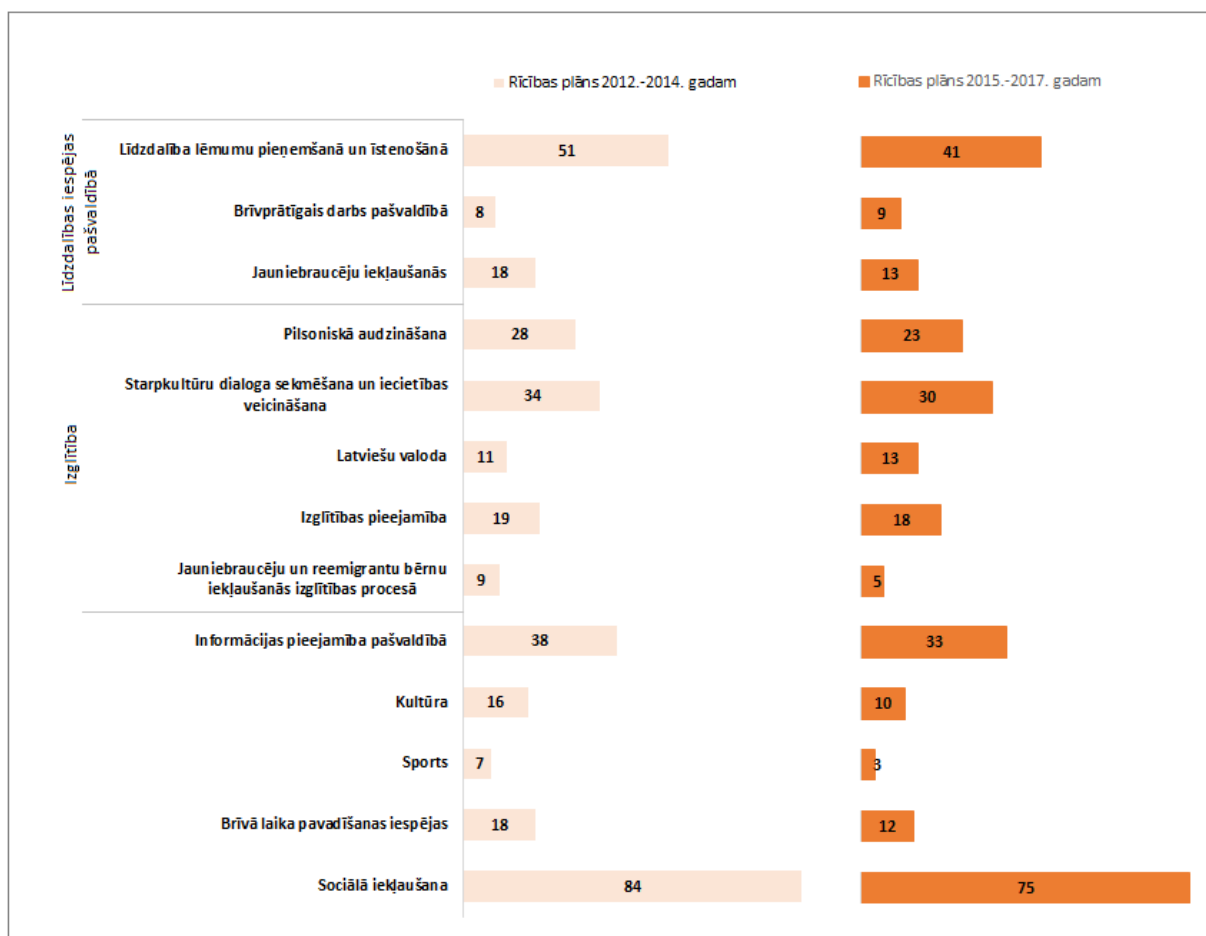
Visretāk tiešs vai netiešs ieguldījums tiek sniegts noturīgas piederības sajūtas Rīgai integrācijas politikas mērķa sasniegšanā. To ir nodrošinājuši 19% pasākumu (23 no 119), kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, un 17% pasākumu (jeb 16 no 94), kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros, turklāt vairāk kā puse pasākumu sniedz drīzāk netiešu ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā (2.4.1. attēls).

Nākamais rādītājs, pēc kura tika vērtēti visi rīcības plānos ietvertie pasākumi, ir to **atbilstība pēc būtības integrācijas politikas attīstības virzieniem un apakšvirzieniem** (atbilstoši rīcības plānos esošajam sadalījumam). Daļēji šis rādītājs pārklājas ar iepriekš raksturoto rādītāju (atbilstību politikas jomām, sk. iepriekš 2.3.1. attēlu). Apkopotie rezultāti par pasākumu atbilstību politikas attīstības virzieniem ir atspoguļoti 2.5.1. attēlā. Šī rādītāja mērķis bija gūt izpratni par to, cik liela daļa pasākumu, kas ir paredzēti problēmu risināšanai konkrētajā politikas attīstības virzienā pēc būtības atbilst šim virzienam un attiecīgi sniedz ieguldījumu konkrēto problēmu risināšanā.

Rīcības plānos ietvertie pasākumi visbiežāk atbilst sociālās iekļaušanas politikas attīstības virzienam. 71% pasākumu (kopumā 84 no 119), kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, un 80% pasākumu (jeb 75 no 94), kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros, pilnībā vai drīzāk atbilst sociālās iekļaušanās virzienam (2.5.1. attēls).

Nākamais integrācijas politikas attīstības apakšvirziens, kuram visbiežāk atbilst rīcības plānos ietvertie pasākumi, ir līdzdalība lēmumu pieņemšanā un īstenošanā, NVO un iedzīvotāju iesaistīšanās pašvaldības darbībā/ dzīvē. Šim virzienam pilnībā vai drīzāk atbilst 43% (jeb 51 no 119) pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros, un 44% (jeb 41 no 94) pasākumu, kas īstenoti rīcības plāna 2015. – 2017. gadam ietvaros. Citi integrācijas politikas apakšvirzieni, kas arī iekļaujas līdzdalības iespēju pašvaldībā virzienā, t.i., brīvprātīgais darbs un jauniebraucēju iekļaušanās, rīcības plānu pasākumos ietverti reti.

2.5. attēls. Pasākuma atbilstība integrācijas politikas attīstības virzieniem un apakšvirzieniem, (pasākumu skaits, kuri pilnībā un drīzāk atbilst rīcības plānos esošajam sadalījumam)

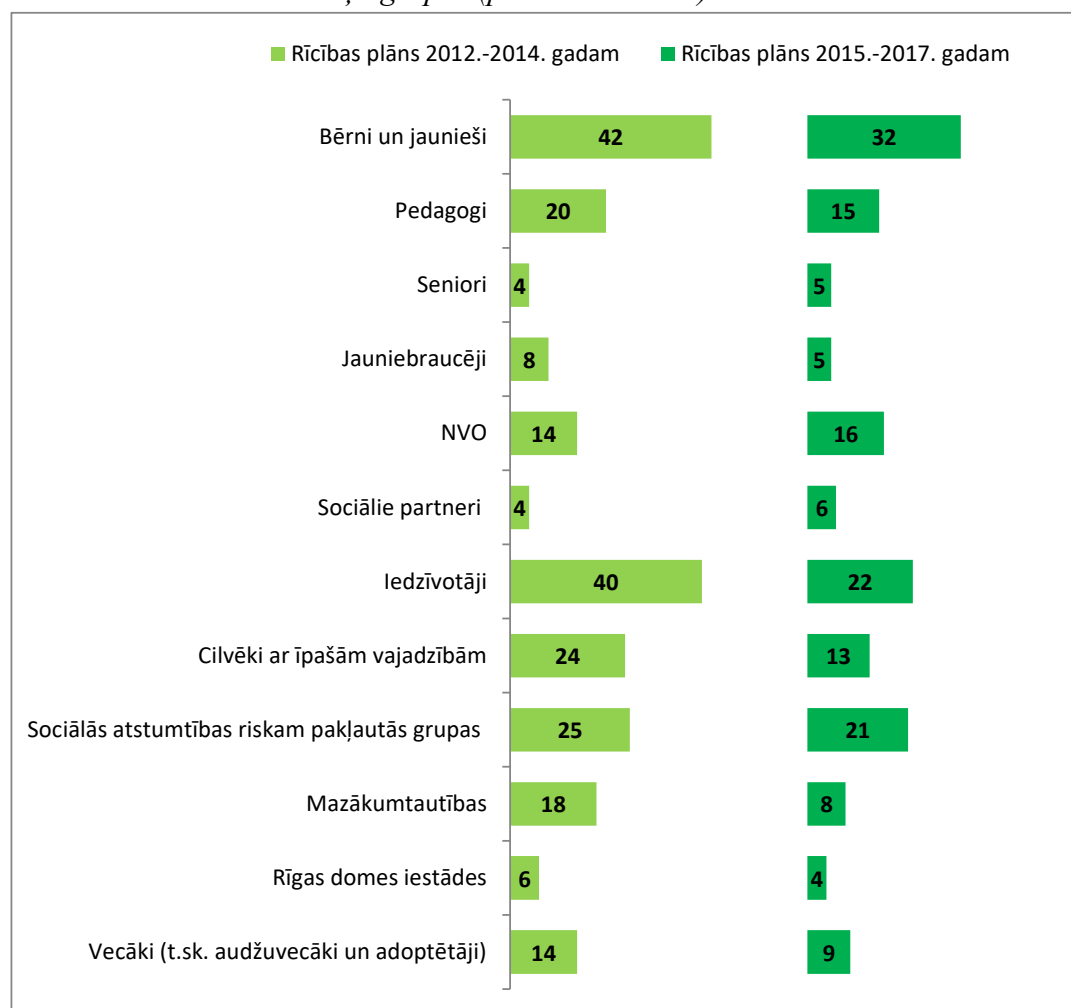
Trešais integrācijas politikas attīstības virziens, kuram visbiežāk atbilst rīcības plānos ietvertie pasākumi, it sevišķi rīcības plānā 2015. – 2017. gadam (sk. 2.5. attēlu), ir informācijas pieejamība pašvaldībā. Šim virzienam pilnībā vai drīzāk atbilst 32% (jeb 38 no 119) pasākumu, kas īstenoti rīcības plānā 2012. – 2014. gadam ietvaros, un 44% (jeb 41 no 94) pasākumu, kas īstenoti rīcības plānā 2015. – 2017. gadam ietvaros.

Sarindojot pēc pasākumu atbilstības biežuma, nākamie divi ir integrācijas politikas apakšvirzieni, kas ietilpst izglītības jomā. Tādējādi 29% pasākumu, kas ietverti rīcības plānā 2012. – 2014. gadam, un 31% pasākumu, kas ietverti rīcības plānā 2015. – 2017. gadam, atbilst starpkultūru dialoga sekmēšanas un iecietības veicināšanas politikas apakšvirzienam, un 24% pasākumu, kas ietverti abu periodu rīcības plānos, atbilst pilsoniskās audzināšanas apakšvirzienam. Visretāk abos rīcības plānos ietvertie pasākumi atbilst sporta un kultūras politikas attīstības virzieniem, kā arī vairākiem izglītības un līdzdalības iespējas pašvaldībā politikas apakšvirzieniem (piemēram, jauniebraucēju un reemigrantu bērnu iekļaušanās izglītības procesā, brīvprātīgais darbs pašvaldībā u.c.).

Apkopojot informāciju par rīcības plānu pasākumu **mērķa grupām** (2.6. attēls), redzams, ka to vidū ir gan fiziskas (iedzīvotāji), gan juridiskas personas (dažādas iestādes un organizācijas). Kopumā rīcības plānos minētas 12 dažādas pasākumu mērķa grupas, no tām deviņas ir fiziskas

personas (t.sk. pedagogi) un trīs – organizācijas vai iestādes. Pasākumu mērķa grupas ir bijušas gan plaši definētas (piemēram, iedzīvotāji kopumā), gan specifiskas (piemēram, jauniebraucēji, cilvēki ar īpašām vajadzībām u.tml.).

2.6. attēls. Pasākuma mērķa grupas (pasākumu skaits)

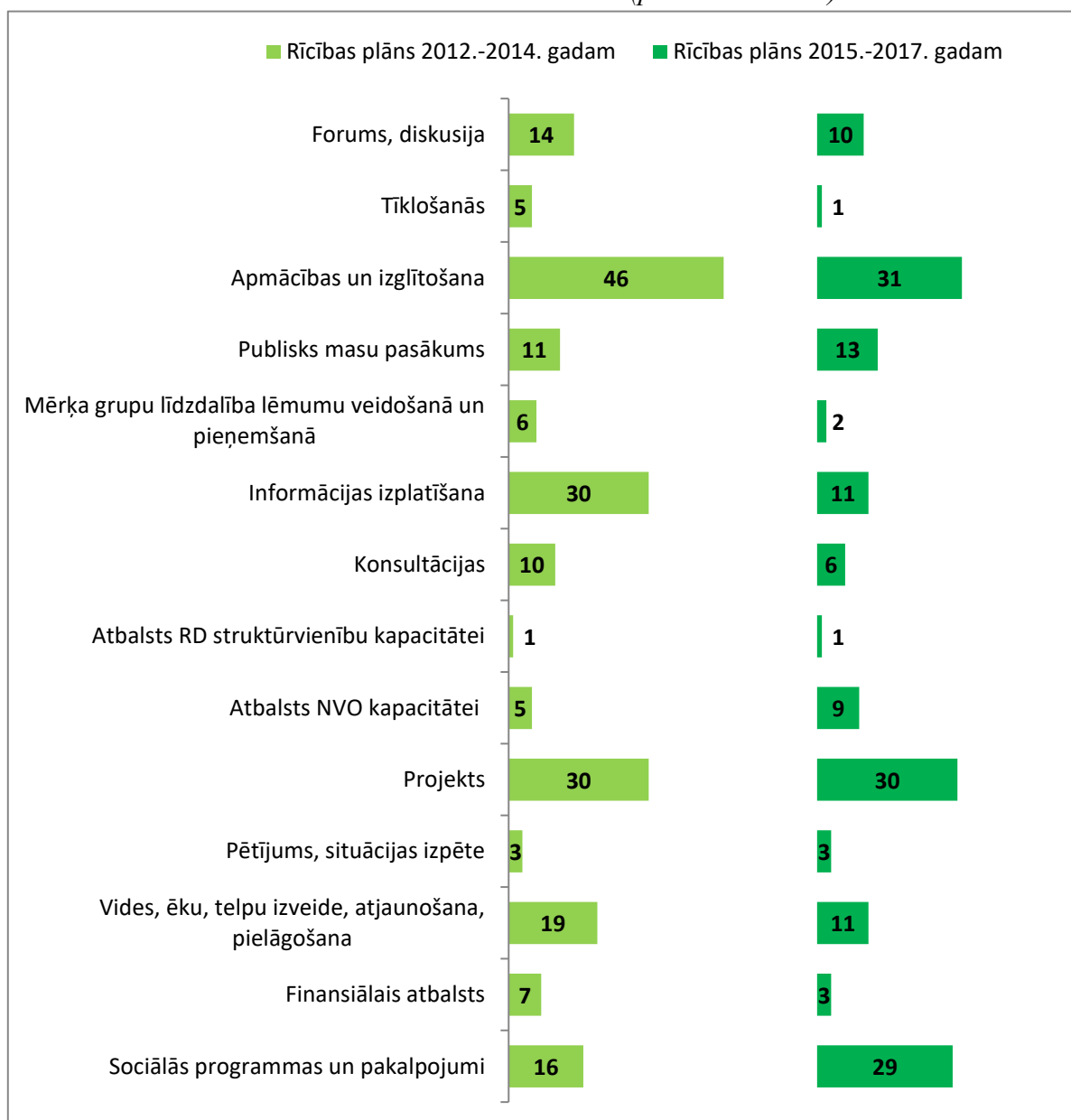
Visbiežāk minētā pasākumu mērķa grupa ir bērni un jaunieši – 35% (jeb 42 no 119) pasākumos, kas ietverti rīcības plānā 2012. – 2014. gadam, un 34% (jeb 32 no 94) pasākumos, kas ietverti rīcības plānā 2015. – 2017. gadam (2.6. attēls). Nākamā biežāk sastopamā pasākumu mērķa grupa, it īpaši rīcības plāna 2012. – 2014. gadam pasākumos, ir iedzīvotāji kopumā (40 jeb 34% pasākumos rīcības plānā 2012. – 2014. gadam un 22 jeb 23% rīcības plānā 2015. – 2017. gadam). Trešā biežākā pasākumu mērķa grupa bija sociālās atstumtības riskam pakļautās grupas, t.sk., bezdarbnieki, bezpajumtnieki (attiecīgi 25 pasākumi jeb 21% un 21 pasākums jeb 22%). Citas, tomēr retāk minētās pasākumu mērķa grupas fiziskas personas ir cilvēki ar īpašām vajadzībām, pedagogi, mazākumtautības, vecāki (t.sk. audžuvecāki un adoptētāji), seniori un jauniebraucēji.

Juridisko personu starpā visbiežāk minētā mērķa grupa ir NVO, turklāt tās minēšanas biežums pieaudzis pasākumos, kuri ietverti rīcības plānā 2015. – 2017. gadam. Ja rīcības plānā 2012. – 2014. gadam NVO kā mērķa grupa minēta saistībā ar 14 pasākumiem (jeb 12%), tad rīcības plānā 2015. – 2017. gadam – saistībā ar 16 pasākumiem (jeb 17%). Citas, retāk minētas

pasākumu mērķa grupas juridiskās personas ir Rīgas domes iestādes un sociālie partneri (valsts iestādes, pašvaldības iestādes, uzņēmumi u.c.).

Kopumā minami 14 **aktivitāšu veidi, kas īstenoti pasākumu ietvaros** (2.7. attēls). Visbiežāk abu rīcības plānu ietvaros ir īstenotas apmācības un veikta izglītošana (attiecīgi 46 un 31 pasākumā, kas iekļauti rīcības plānā 2012. – 2014. gadam un 2015. – 2017. gadam jeb 39% un 33% pasākumu). Savukārt citu aktivitāšu veidi, kas īstenoti pasākumu ietvaros, atšķiras atkarībā no rīcības plāna perioda. Blakus izglītošanai rīcības plānā 2012. – 2014. gadam citi biežāk minētie aktivitāšu veidi bija informācijas izplatīšana un projekti (abu veidu aktivitātes īstenotas 30 pasākumos), būtiski retāk – vides, ēku, telpu izveide, atjaunošana, pielāgošana, sociālās programmas un pakalpojumi, forumi, diskusijas un cita veida aktivitātes. Salīdzinot ar rīcības plānu 2015. – 2017. gadam, samazinājies ir informācijas izplatīšanas kā aktivitātes minēšanas biežums un īpatsvars, taču palielinājies projektu un sociālo programmu un pakalpojumu kā aktivitāšu minēšanas īpatsvars.

2.7. attēls. Pasākumu ietvaros īstenoto aktivitāšu veidi (pasākumu skaits)

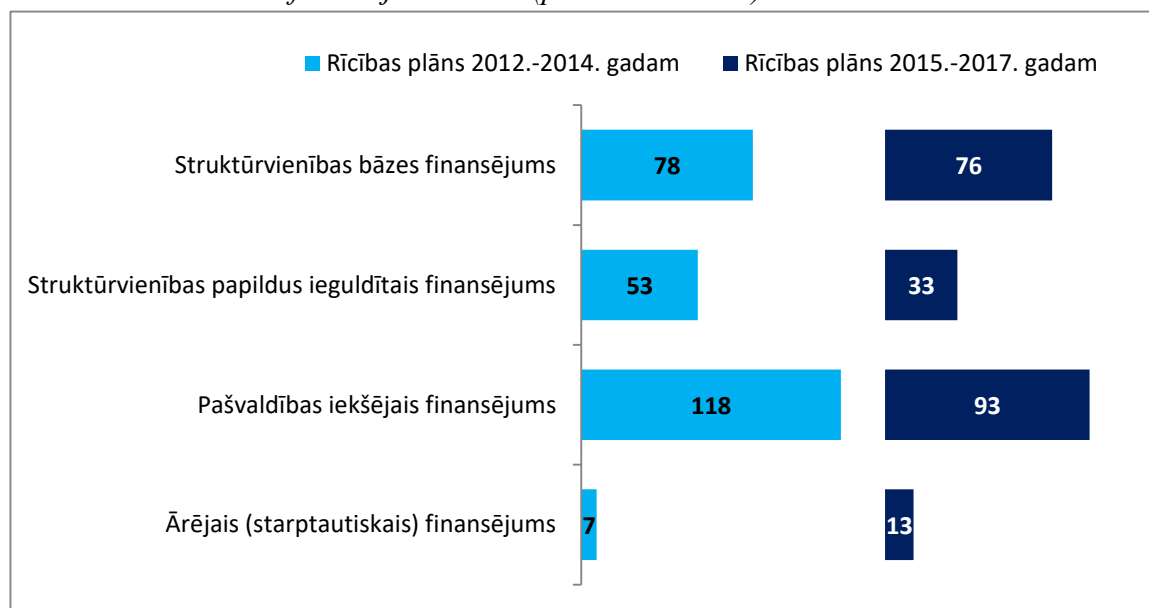
Aplūkojot pasākumu ietvaros **sasniegtos kvantitatīvos rādītājus**, redzams, ka kopumā tie ir sagrupējami 12 grupās (2.1. tabula). Šīs grupas savā starpā ir maz salīdzināmas, jo tām piemīt atšķirīga nozīme un finansiālā ietilpība, piemēram, kā kvantitatīvie rādītāji ir minēti gan īstenoto dažāda veida pasākumu skaits, pasākumu dalībnieku skaits, gan politikas plānošanas, attīstības dokumenti, plāni, vadlīnijas vai vides-telpu pielāgošana, labiekārtošana, kas ietver dažādu iestāžu, laukumu, konstrukciju, pacelāju, liftu, dzīvokļu, pieturvietu labiekārtošanu, renovēšanu u.tml. Visaugstākās sasniegtās rādītāju kvantitatīvās vērtības ir dalībnieku skaita, konsultāciju (t.sk. informācijas sniegšanas gadījumu) un informatīvo materiālu (bukletu u.tml.) skaita pozīcijās (2.1. tabula). Kopumā šādi formulēti pasākumu ietvaros sasniegtie kvantitatīvie rādītāji nesniedz ieskatu, kā pēc būtības ir mainījusies situācija un vai sasniegtie rādītāji ir reāli veicinājuši kādas problēmas risināšanu.

2.1. tabula. Pasākumu ietvaros sasniegtie kvantitatīvie rādītāji

	2012.-2014. gada rīcības plāns	2015.-2017. gada rīcības plāns
Pasākumu skaits (aptaujas, semināri, apmācības, nodarbības, grupas, nometnes)	15 863	12 559
Dalībnieku, klientu skaits	892 304	721 404
Iesaistīto NVO skaits	1 975	1 838
Istenoto projektu skaits	525	441
Sanāksmju/ sēžu / diskusiju skaits	200	74
Informatīvo materiālu (bukletu u.tml.) skaits	45 567	93 364
Interneta vietņu skaits	12	13
Konsultāciju (t.sk. informācijas sniegšanas gadījumu) skaits	69 459	26 981
Politikas plānošanas/ attīstības dokumenti/ plāni / vadlīnijas	7	1
Vides-telpu pielāgošana, labiekārtošana (iestādes, laukumi, konstrukcijas, pacelāji, lifti, dzīvokļi, pieturvietas)	173	178

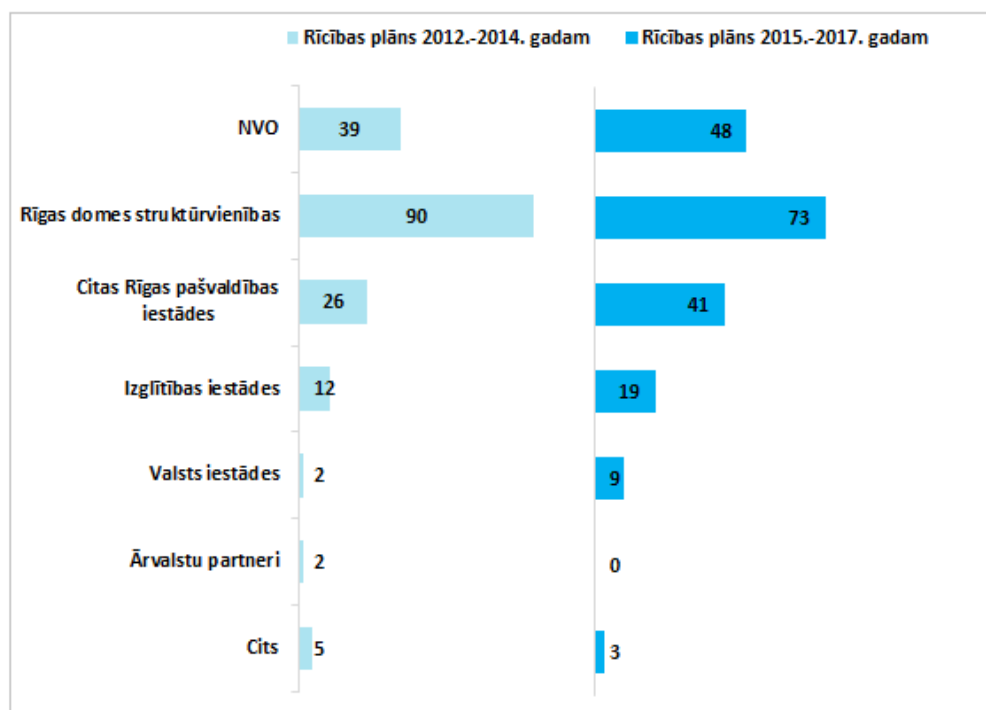
Aplūkojot rīcības plānu **pasākumu finansējumu** (2.8. attēls), redzams, ka abos gadījumos praktiski 100% gadījumu pasākumi ir finansēti no pašvaldības iekšējiem resursiem (118 pasākumi no 119 rīcības plānam 2012. – 2014. gadam un 93 pasākumi no 94 rīcības plānam 2015. – 2017. gadam). Nākamais būtiskais finansējuma avots ir bijis arī struktūrvienības bāzes finansējums, turklāt tā īpatsvars pieauga 2015. – 2017. gada rīcības plāna periodā (attiecīgi 66% un 81% pasākumu). Lai arī ar nelielu tendenci pieaugt 2015. – 2017. gada rīcības plāna periodā, kopumā ārējais (starptautiskais) finansējums pasākumiem tika piesaistīts reti.

2.8. attēls. Pasākuma finansējuma avots (pasākumu skaits)

Kopumā galvenie rīcības plānos iekļauto pasākumu īstenotāji ir bijušas RD struktūrvienības (2.9. attēls) – 90 no 119 pasākumos, kas ietverti rīcības plānā 2012. – 2014. gadam, un 73 no 94 pasākumos, kas ietverti rīcības plānā 2015. – 2017. gadam. Otra lielākā pasākumu īstenotāju grupa ir NVO – 39 no 119 pasākumos (jeb 33%), kas ietverti rīcības plānā 2012. – 2014. gadam, un 40 no 94 pasākumos (jeb 51%), kas ietverti rīcības plānā 2015. – 2017. gadam. Redzams, ka NVO kā īstenotāju iesaiste ir pieaugusi rīcības plāna 2015. – 2017. gadam pasākumos. Pasākumu īstenotāji ir bijušas arī citas Rīgas pašvaldības iestādes un izglītības iestādes. Dažos gadījumos pasākumu īstenotāji ir bijuši arī valsts iestādes, ārvalstu partneri un citas pašvaldības iestādes.

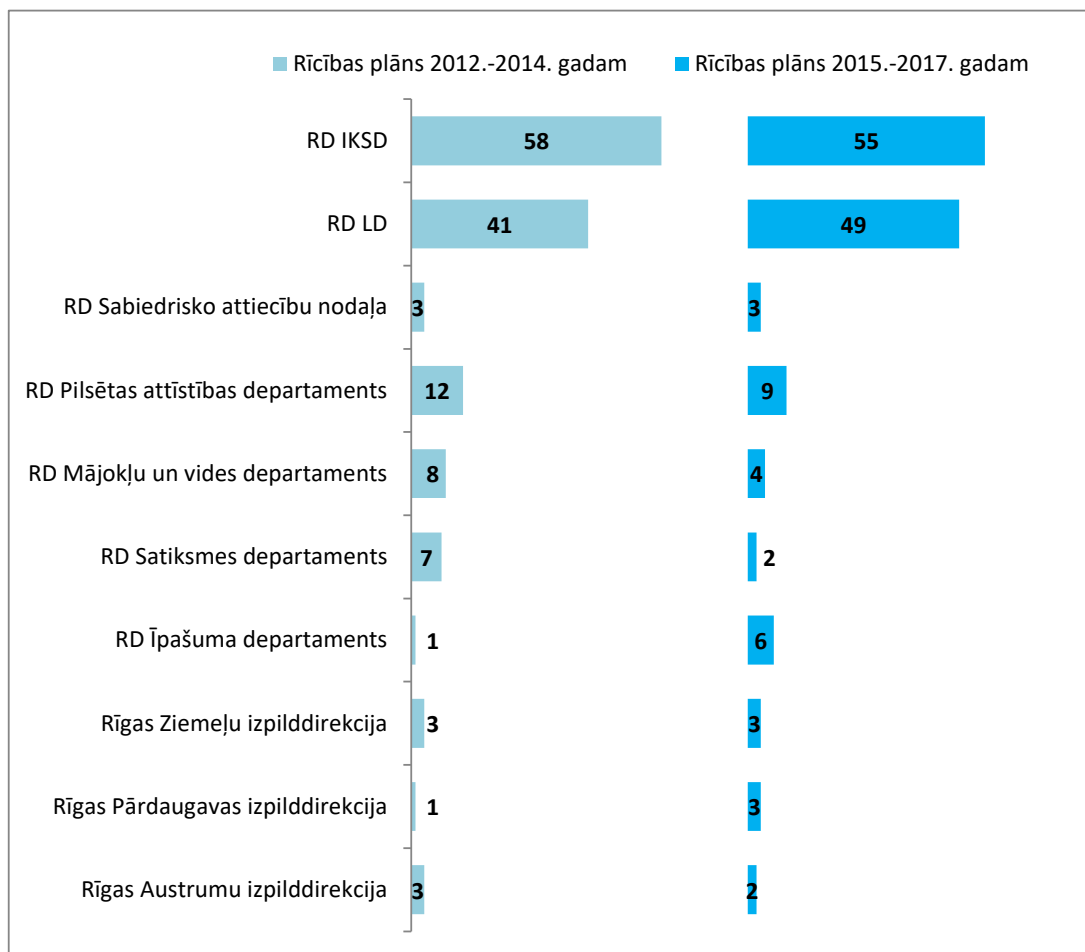
2.9. attēls. Pasākuma īstenotāji (pasākumu skaits)

Integrācijas programmas sagatavošanā un īstenošanā ir iesaistīts liels **pašvaldības struktūrvienību skaits**¹ (sk. arī 2.10. attēlu). Visbiežāk atbildīgās institūcijas par pasākumu īstenošanu bijušas Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments un Rīgas domes Labklājības departaments (2.10. attēls). Pamatā citu struktūrvienību ieguldījums Rīgas pilsētas integrācijas politikas plānošanā un īstenošanā izpaužas pasākumu īstenošanā noteiktām mērķa grupām. Piemēram, jauniešiem, sociālās atstumtības riska grupām, pedagogiem, skolēniem, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, NVO u.tml. Kā ekspertu intervijās atzina šo struktūrvienību pārstāvji, plānojot un īstenojot savas struktūrvienības darbu, netiek īpaši domāts par tās ieguldījumu sabiedrības integrācijā. Integrācijas programma un rīcības plānā definēto problēmu risināšanas pasākumi ļauj tām izvērtēt savas struktūrvienības darba (bāzes funkciju) integrācijas aspektu. Tas nozīmē, ka pēc būtības integrācijas programmas rīcības plānos iekļautie pasākumi, par kuriem šīs struktūrvienības ir atbildīgas, daudzos gadījumos atbilst t.s. bāzes jeb pamata funkcijām tādā nozīmē, ka tās nav aktivitātes vai funkcijas, kuras struktūrvienība īsteno specifiski sabiedrības integrācijas mērķiem. To, cik liela daļa īstenoto pasākumu attiecas uz katras struktūrvienības bāzes funkcijām un cik liela daļa ir specifiskie uz integrācijas procesu vērstie pasākumi, kā atzina intervētie iekšējie eksperti, dažkārt ir grūti nošķirt. Īpaši problemātisks šāds nošķīrums ir sociālās integrācijas jomā, jo, nenoliedzami, mērķēts sociālais atbalsts (sociālā palīdzība un sociālais pakalpojums) sniedz priekšnosacījumus attiecīgajām mērķa grupām iekļauties dažādās sabiedrības dzīves jomās. Arī vides pieejamības nodrošināšana un pilsētas infrastruktūras uzlabošana ir pasākumu kopums, kas ļauj noteiktām iedzīvotāju grupām iekļauties sabiedrībā un būt aktīvām. No politikas plānošanas perspektīvas ieteicams rast šīs problēmas – bāzes un specifisko aktivitāšu/ funkciju nošķiršana – risinājumu. Viens no variantiem ir veidot paplašināto integrācijas rīcības programmu, kurā ir iekļautas visas funkcijas un aktivitātes, kas sekmē sabiedrības integrāciju, un saīsināto integrācijas rīcības programmu, kurā tiek iekļauti pasākumi, kuri ir tieši un specifiski plānoti ar sabiedrības integrācijas mērķi.

¹ RD Labklājības departaments, RD Īpašuma departaments, RD Mājokļu un vides departaments, RD Pilsētas attīstības departaments, NVO nams, Rīgas Centrālā bibliotēka, Rīgas Izglītības un informatīvi metodiskais centrs, Rīgas Sociālais dienests, RD Sabiedrisko attiecību nodaļa, izglītības iestādes, sociālās palīdzības un pakalpojumu iestādes u.c.

2.10. attēls. Atbildīgās institūcijas par pasākumu īstenošanu (pasākumu skaits)

Iegūtais **pasākuma ilgtspējas** novērtējums pēc būtības rāda, ka kopumā, 2012. – 2014. gada rīcības plānā ietvertajiem pasākumiem, 87% vērtējami ar augsta un vidēju ilgtspēju. Savukārt pasākumiem, kas ietverti 2015. – 2017. gada rīcības plānā, 85% ir augsts un vidējs ilgtspējas izvērtējums. Vēl 7% (jeb 8 no 119) pasākumu, kas ietverti rīcības plānā 2012. – 2014. gadam, un 9% (jeb 8 no 94) pasākumu, kas ietverti rīcības plānā 2015. – 2017. gadam ilgtspēja ir vērtēta kā zema.

Kopumā aplūkotajā periodā ir īstenoti **467 projekti**, no tiem (1) Sabiedrības integrācijas projektu programmā NVO 163 projekti, no kuriem pilsoniskās līdzdalības tematiskajā jomā 42 projekti; sociālās iekļaušanas jomā 75 projekti; iecietības veicināšanas jomā 46 projekti; (2) Sabiedrības integrācijas projektu programmā RD iestādēm 100 projekti, no kuriem pilsoniskās līdzdalības tematiskajā jomā 37 projekti; sociālās iekļaušanas jomā 46 projekti; iecietības veicināšanas jomā 17 projekti; (3) Latviešu valodas apmācību iedzīvotājiem un profesionāļiem programmā 74 projekti, no tiem 60 projekti iedzīvotāju mērķa grupā un 14 projekti profesionāļu mērķa grupā; (4) Brīvprātīgo darba programmā RD IKSD un LD padotības iestādēm 62 projekti; (5) Apkaimju iniciatīvu un līdzdalības projektu programmā 60 projekti, Jauniešu projektu programmā “Saliedēti dažādībā” tika īstenoti 8 projekti.

Aplūkojot pasākumu saikni ar RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas administrēto projektu programmām **sadalījumā pēc politikas attīstības virzieniem** kopumā

abos rīcību plānos (2.2. tabula), redzams, ka pasākumi, kas īstenoti integrācijas programmas NVO ietvaros, visbiežāk atbilst līdzdalības iespēju pašvaldībā virzienam, kā arī mazākā mērā – sociālās iekļaušanas un izglītības virzienam. Savukārt, ja pasākumi īstenoti integrācijas programmas RD iestādēm programmas ietvaros, tad tie gandrīz vienādā mērā attiecas kopumā uz četriem no definētajiem pieciem politikas attīstības virzieniem, proti, visiem, izņemot kultūras, sporta un brīvo laika politikas attīstības virzienu.

2.2. tabula. Pasākuma saikne ar RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas administrēto projektu programmām sadalījumā pēc politikas attīstības virzieniem, 2012.-2017.gads (pasākumu skaits)

PROJEKTU PROGRAMMAS	POLITIKAS ATTĪSTĪBAS VIRZIENI				
	Līdzdalības iespējas pašvaldībā	Informācijas pieejamība pašvaldībā	Izglītība	Sociālā iekļaušana	Kultūra, sports, brīvais laiks
Latviešu valodas apmācības programma			2		
Integrācijas programma NVO	14	2	5	7	4
Integrācijas programma RD iestādēm	3	4	4	2	
Brīvprātīgo darba programma RD iestādēm	4			1	
Apkaimju iniciatīvas programma	1				1
Citas programmas	15	16	35	65	36

Tālākais sabiedrības integrācijas programmas izvērtējuma izklāsts ir strukturēts atbilstoši rīcības plānos noteiktajiem politikas attīstības virzieniem, sniedzot vērtējumu par īstenoto pasākumu ietekmi uz konkrētajā virzienā iekļauto problēmu risināšanu un attiecīgi par to, kā ir vai nav mainījies situācija. Apkopojums aptver gan 2012.-2014.gada, gan 2015.-2017.gada rīcības plānos ietvertās problēmas. Tajos gadījumos, kad problēma ir bijusi iekļauta abos plānos, izmaiņu novērtējumā ir ņemti vērā visi veiktie pasākumi. Ja problēma ir tikai vienā no plānā bijusi iekļauta, attiecīgi ir ņemti atbilstošajā periodā īstenotie pasākumi.

2.2. Līdzdalības iespējas pašvaldībā

RP 2012-2014	RP 2015-2017	Novērtējums
Līdzdalība lēmumu pieņemšanā un īstenošanā, NVO un iedzīvotāju iesaistīšanās pašvaldības darbībā/dzīvē		
RD un NVO sadarbības memorandā iecerētais tiek īstenots tikai daļēji		<p>Problēma ir atrisināta, pārstrādājot Rīgas pilsētas pašvaldības un NVO sadarbības memorandu, kuru kopumā 2013., 2014. gadā parakstīja 109 NVO.</p>
<p>Nepietiekama iedzīvotāju un NVO iesaistīšanās pašvaldības procesos. Iedzīvotāji nav pietiekami informēti par pienākumiem attiecībā pret pašvaldību.</p>		<p>Situācija ir uzlabojusies attiecībā uz iedzīvotāju un NVO iesaistīšanos pašvaldības dzīvē, ar to saprotot līdzdalību projektu programmās, sabiedriskajās aktivitātēs, t.sk. sabiedriskajās apspriešanās, brīvprātīgajā darbā.</p> <p>Rīdzinieku aptaujas dati, kas raksturo iedzīvotāju <u>pilsonisko līdzdalību</u>, liecina, ka kopš 2014.gada būtiski pieaugusi līdzdalība vienreizējos sabiedrisko pasākumos (no 29% 2014.gadā uz 59% 2017.gadā), kā arī sabiedriskajās apspriešanās (no 10% 2014.gadā uz 20% 2017.gadā).</p> <p>Savukārt, dati, kas raksturo <u>iedzīvotāju iesaisti NVO darbībā</u>, liecina, ka šajā jomā situācija ir nemainīga kopš 2010.gada – aptaujas rezultāti rāda, ka NVO iesaistījušies 14% iedzīvotāju, turklāt lielāko tiesu tie ir augstākā vai vidējā līmeņa vadītāji un cilvēki ar ļoti lielu interesi par politiku, tātad pilsoniski un politiski aktīvi cilvēki ar līderiem raksturīgām personībām. Spriežot pēc 2017.gada iedzīvotāju aptaujas datiem, 4% rīdzinieku ir piedalījušies „Apkaimju forumos” un 2% rīdzinieku - iedzīvotāju forumā „Rīga dimd iedzīvotāji runā, domā, dara!”</p> <p>Attiecībā uz <u>politisko līdzdalību</u>, aptaujas dati atklāj tendenci, ka rīdzinieku interese par politiku un politiskajiem procesiem Latvijā nav būtiski mainījusies kopš 2010. gada. Ārējo ekspertu vērtējumā tā ir nepietiekama. Diemžēl pētījums nesniedz datus par to, kā šo interesi un politisko līdzdalību ietekmē Latvijas pilsonības trūkums, kas integrācijas programmas rīcības plānos ir minēta kā viena no problēmām.</p> <p>Situācijas izmaiņu novērtējumam par iedzīvotāju informētību par pienākumiem pret pašvaldību ir nepietiekama informācija (Rīgas iedzīvotāju aptauja sniedz datus par iedzīvotāju informētību par pienākumiem pret valsti). Iekšējo ekspertu vērtējumā iedzīvotāju informētības līmenis par saviem pienākumiem ir katra iedzīvotāja individuālā atbildība.</p>
<p>Maza/ nepietiekama Rīgā reģistrēto NVO kapacitāte, nepietiekama savstarpējā sadarbība, kā arī</p>		<p>Situācija ir uzlabojusies. Viens no nozīmīgākajiem ieguldījumiem problēmas risināšanā ir NVO nama izveidošana un darbība – infrastruktūras nodrošinājums (telpas), NVO izglītošana (informatīvi izglītojošie pasākumi) un regulāras konsultācijas. Vienlaikus iekšējo</p>

informācijas trūkums par NVO darbību un to esamību	ekspertu vērtējumā NVO kapacitāte joprojām nav augsta, taču pašvaldība ir radījusi bāzes priekšnosacījumus, lai NVO būtu iespēja celt šo kapacitāti.
Nepietiekama jaunatnes organizāciju līdzdalība darbā ar jaunatni Rīgas pilsētā to ierobežotas administratīvās kapacitātes un resursu dēļ	<p>Situācijas uzlabojas, taču plānotie pasākumi tiek īstenoti tikai daļēji. 2015.gadā ir izveidota programma „Jaunatnes organizāciju kapacitātes stiprināšanas konkurss”, kuras ietvaros ik gadu tiek atbalstīti 12-14 projekti, kas vērsti uz organizāciju biedru apmācību, darba ar jaunatni infrastruktūras uzturēšanas nodrošināšanu un organizāciju atpazīstamības veicināšanu.</p> <p>Izvērtējuma periodā nav veidoti jauni jauniešu centri pēc jauniešu centra „Kaņieris” modeļa. Viens no galvenajiem iemesliem – ārējā finansējuma (projektu konkursu) trūkums šādu centru veidošanai.</p> <p>Problēmas risināšanai tiek regulāri sagatavoti projektu pieteikumi starptautiskām projektu programmām (piemēram, ES programmām Horizon 2020, Erasmus +). 2017. gadā IKSD iesaistījās LD īstenotajā ESF projektā “PROTI un DARI!”, kas vērsts uz NEET jauniešu reintegrāciju darba tirgū un izglītībā.</p>
Nepietiekams atbalsts no atsevišķu izglītības iestāžu administrācijas puses un nepastāvīga ieinteresētība skolēnu pašpārvaldes darbības veicināšanā	<p>Situācijas izmaiņu novērtējumam ir nepietiekama informācija. Rīcības plānu izpildes ziņojumos apkopoti rezultāti par notikušajiem izglītojošajiem pasākumiem pašpārvalžu aktīvistiem. Izvērtējuma periodā notikuši 152 pasākumi, taču pieejamajā datu avotā (rīcības plānu izpildes ziņojumos) trūkst informācijas par šo pasākumu ietekmi uz problēmu, turklāt pasākumi ir rīkoti nevis skolu administrācijām, bet pašpārvalžu aktīvistiem, lai gan problēmas definējumā mērķa grupa ir skolu administrācija.</p>
Iedzīvotāju nepietiekamas valsts valodas zināšanas kā viens no svarīgiem līdzdalības šķēršļiem	<p>Situācija ir nav būtiski mainījusies: nav mainījies iedzīvotāju īpatsvars, kas brīvi sarunājas latviešu valodā, tomēr pieaug latviešu valodā runājošo rīdzinieku īpatsvars dažādās situācijās. Jāuzsver, ka valodas zināšanu trūkums iedzīvotāju aptaujā nav minēts kā iespējama iemesls, kāpēc iedzīvotāju neiesaistās brīvprātīgajā darbā vai NVO darbībā.</p> <p>Galvenais šķērslis dalībai NVO gan pašu aptaujas dalībnieku, gan pētījumā intervēto ārējo ekspertu skaidrojumā ir aizņemtība un attiecīgi laika trūkums, kam seko intereses trūkums un zināšanu/informācijas trūkums par NVO un to darbību (šo iemeslu gan min salīdzinoši mazs aptaujāto daudzums – 7%). Pozitīvs rādītājs ir tas, ka ir būtiski samazinājies to iedzīvotāju īpatsvars, kas uzskata NVO darbību par nedefektīvu un bezjēdzīgu (2010.gadā tā domāja 13% aptaujāto, 2017.gadā – tikai 5%). Analizējot iedzīvotāju <u>motīvus būt sabiedriski aktīviem</u>, pētījuma dati rāda, ka tā ir spēja kādam palīdzēt, lietderīgi pavadīt laiku, vēlme, lai apkārtējā vide būtu sakopta, spēja ietekmēt procesus un lēmumu pieņemšanu. Šos motīvus ir jāņem vērā, plānojot pasākumus, kas ir vērsti uz iedzīvotāju pilsoniskās līdzdalības sekmēšanu.</p>
Nepietiekama informācija par	Problēma ir atrisināta. Integrācijas programmas īstenošanas periodā ir no pašvaldības puses ir īstenota virkne pasākumu informācijas

līdzdalības iespējām pašvaldībā, tostarp netiek sniegta informācija vairākās valodās		pieejamības uzlabošanai – informācijas līdzekļu, valodas un kanālu dažādošanai. Jānošķir informācijas pieejamības nodrošināšana un mērķa grupas motivāciju iegūt informāciju.
Latvijas pilsonības trūkums ir viens no svarīgākajiem politiskās līdzdalības šķēršļiem		<p>Situācijas izmaiņu novērtējumam ir nepietiekama informācija. Iedzīvotāju intereses līmenis par politiskajiem procesiem nav mainījies. Izvērtējuma periodā īstenoti trīs biedrības “Inovāciju atbalsta centrs” projekti “Rīdzinieki naturalizējas”, kuros kopumā piedalījušies un apguvuši latviešu valodu 190 cilvēki ar mērķi kārtot naturalizācijas eksāmenu.</p> <p>Ieteicams izvērtēt problēmas nozīmīgumu pašvaldības līmenī.</p>
Brīvprātīgais darbs pašvaldībā		
Nepietiekama brīvprātīgā darba kustības attīstība – informācijas trūkums par brīvprātīgo darbu, trūkst pieredzes, kā strādāt ar brīvprātīgajiem un kā organizējams brīvprātīgais darbs.		<p>Situācija ir uzlabojusies.</p> <p>Par to liecina gan projektu programmas par atbalstu brīvprātīgajam darbam rezultāti, gan Rīgas iedzīvotāju aptaujas dati, kas uzrāda pozitīvu tendenci pieaugt rīdzinieku iesaistei brīvprātīgā darba aktivitātēs. 2017. gada aptaujas dati liecina, ka pēdējo trīs gadu laikā 21% rīdzinieku ir strādājuši kā brīvprātīgie (2014. gadā šis rādītājs bija 7%). Visbiežāk tas ir darīts tādās jomās kā vides un dabas aizsardzība, sakopšana; senioru, personu ar īpašām vajadzībām un bērnu aprūpe; kultūras un mākslas pasākumi, bērnu un jauniešu aktivitātes, apģērbu un citu preču savākšana, izgatavošana un izdare patversmēs, sociālajos centros, dzīvnieku aizstāvība un aprūpe, naudas līdzekļu vākšana labdarībai.</p>
Jauniebraucēju iekļaušanās		
Nepietiekama jauniebraucēju līdzdalība NVO darbībā		<p>Situācija nav mainījusies.</p> <p>Ieteikums ir izvērtēt problēmas nozīmīgumu attiecībā pret citām jauniebraucēju integrācijas problēmām, daļa no kurām ir ietvertas citos attīstības virzienos. Problēma pamatoti netika iekļauta rīcības plānā 2015.-2017.gadam.</p> <p>Prioritārie jautājumi ir dažāda veida atbalsta pasākumi jauniebraucējiem, sabiedrības informēšana un izglītošana par migrācijas procesiem un starpkultūru mijiedarbību ikdienā, kā arī dažādu pakalpojumu sniedzēju un speciālistu, kuri strādā ar šo mērķa grupu izglītošana gan par šīs mērķa grupas tiesībām un pienākumiem, gan kultūrkompetenču nozīmi.</p>
Atbalsta un informēšanas pasākumi jauniebraucēju iekļaušanai Latvijas sabiedrībā ir fragmentāri		<p>Situācija ir uzlabojusies.</p> <p>Izvērtējuma periodā ir izdota „Rīgas pašvaldības sniegto pakalpojumu rokasgrāmata (ceļvedis) ārzemniekiem” (2015) trīs valodās. Tā ir pieejama gan izdrukā, gan elektroniskā formā.</p> <p>Informēšanas pasākumu īstenošanu ir ieteicams turpināt, nodrošinot informācijas regulāru atjaunošanu (piemēram, reizi gadā pārskatot, kādas izmaiņas ir notikušas attiecībā uz ārzemnieku pienākumu un tiesību kopumu, kā arī dažādu pakalpojumu pieejamību).</p>

	<p>Īstenots biedrības “Gribu palīdzēt bēgļiem” projekts “Dzīvā bibliotēka” ar rīdziniekiem, patvēruma meklētājiem un bēgļiem” ar mērķi mazināt sabiedrībā valdošo stereotipu un negatīvo ziņu izplatību par patvēruma meklētājiem un bēgļiem.</p> <p>Ieteicams turpināt atbalstīt NVO, kuras iesaista un atbalsta jauniebraucējus, ņemot vērā, ka šī mērķa grupa nākotnē varētu palielināties.</p>
--	--

Kopumā politikas attīstības virzienā “Līdzdalības iespējas pašvaldībā” ir iekļautas 11 unikālās problēmas (apkopojot abu periodu rīcības plānu), no kurām astoņās situācija ir uzlabojusies, vienā situācija nav mainījies un divos gadījumos situācijas izmaiņu novērtējumam ir nepietiekama informācija.

2.3. Informācijas pieejamība

RP 2012-2014	RP 2015-2017	Novērtējums
Informācijas pieejamība pašvaldībā		
<p>Informācijas izplatīšana ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību prasa lielus finanšu līdzekļus. Atsevišķas iedzīvotāju grupas nevar saņemt informāciju ar interneta vietņu starpniecību.</p>	<p>Situācija ir uzlabojusies. Informācijas pieejamības kontekstā nozīmīgi ir aptaujas rezultāti par to, cik liela rīdzinieku daļa izmanto internetu, lai iegūtu informāciju, jo tieši šo informācijas kanālu pašvaldība plaši izmanto. 2017. gada aptaujā 82% rīdzinieku norādījuši, ka apmeklē interneta portālus, lai iegūtu informāciju par aktualitātēm valstī. Interneta portālus kā informācijas ieguves avotu par pašvaldības organizētajiem pasākumiem vai piedāvātajiem pakalpojumiem izmanto 52% aptaujāto rīdzinieku, interneta sociālos tīklus šim mērķim izmanto 42%. Turklāt abi šie rādītāji ir būtiski pieauguši kopš 2010.gada. Tajā pašā laikā jāņem vērā, ka ir samazinājies to rīdzinieku īpatsvars, kas šo informāciju iegūst no specializētajām interneta vietnēm, piemēram, riga.lv. Ja 2010.gadā šādi informāciju ieguva 35%, bet 2017.gadā – 29%.</p>	
<p>Lielākoties RD institūciju interneta vietnēs informācija pieejama tikai latviešu valodā, tāpēc iedzīvotājiem, kuri neprot latviešu valodu, ir apgrūtināta iespēja uzzināt par aktualitātēm pašvaldībā. Ne visu institūciju interneta vietnes ir pieejamas cilvēkiem ar speciālajām vajadzībām, piemēram, neredzīgajiem cilvēkiem.</p>	<p>Situācija ir uzlabojusies. Būtiski paplašinājies to pašvaldības specializēto interneta vietņu skaits, kurās informācija ir pieejama ne tikai latviešu, bet arī krievu un daļā gadījumu arī angļu valodā.</p> <p>Ņemot vērā rīdzinieku aptaujā pausto vēlēšanos arī turpmāk pēc iespējas iegūt informāciju par pašvaldības organizētajiem pasākumiem un piedāvātajiem pakalpojumiem <u>interneta portālos un interneta sociālajos tīklos</u>, pašvaldības īstenotie pasākumi informācijas pieejamības sekmēšanai (piemēram, bezmaksas interneta pieejamības nodrošināšana publiskajās vietās, pašvaldības interneta vietņu pilnveidošana, informācijas izplatīšana interneta vidē vairākās valodās) izvērtējuma periodā ir vērtējami kā situāciju pozitīvi ietekmējoši. Plānojot turpmāko informācijas pieejamības nodrošināšanas darbu, jāņem vērā gan dažādu mērķa/ vecuma grupu</p>	

		informācijas līdzekļu un kanālu lietošanas praksi, gan kopējos mediju patēriņa paradumus, gan informācijas izplatīšanas valodu.
Informācijas izplatīšana ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību prasa lielus finanšu līdzekļus, it īpaši tad, ja paredzēta kādas akcijas vai publiska masu pasākuma reklamēšana; to vēl vairāk sadārdzina dalītās informācijas telpas.		Situācija nav mainījusies. Ņemot vērā pašvaldības iespējas to ietekmēt, ieteicams izvērtēt šāda veida problēmu iekļaušanu integrācijas programmā.
Sabiedrībā ir neiecietīga attieksme pret „atšķirīgo” – dažādām sociālajām un etniskajām sabiedrības grupām, t.sk. pret jauniebraucējiem.		Situācija ir uzlabojusies. 2017. gada rīdzinieku attieksmju monitoringa dati rāda, ka ir vērojama pozitīva tendence – kopš 2010.gada rīdzinieki, spriežot pēc viņu sniegtajām atbildēm par vēlamo distanci ar dažādām sabiedrības grupām, ir kļuvuši atvērtāki tādām iedzīvotāju grupām kā citu tautību pārstāvji, ebreji, citas rases pārstāvji, personām ar garīgiem traucējumiem, cilvēkiem ar atšķirīgu reliģisko piederību, homoseksuāli orientētiem cilvēkiem, romiem, cilvēkiem pēc soda izciešanas, atkarības vielu lietotājiem. 2017. gada aptaujā 28% rīdzinieku uzskata, ka cilvēku iebraukšanai no citām valstīm uz dzīvi Latvijā kopumā būs pozitīva ietekme uz vietējo iedzīvotāju dzīvi, savukārt 48% uzskata, ka šī ietekme būs neitrāla. Salīdzinot ar 2014. gada aptaujas rezultātiem, secināms, ka šajā jautājumā ir pozitīva tendence, kas zināmā mērā skaidrojama ar to, ka ir pieaudzis to rīdzinieku īpatsvars, kuru sociālajā lokā ir cilvēki, kuri ir emigrējuši no Latvijas, remigrējuši vai pēdējo piecu gadu laikā iebraukuši (imigrējuši) Latvijā uz pastāvīgu dzīvi. Arī ārējo ekspertu vērtējumā kopējais tolerances un iecietības līmenis Latvijas sabiedrībā ir audzis. Šādi aptaujas rezultāti norāda uz pozitīvām situācijas izmaiņām iecietības veicināšanas jomā.
Iedzīvotāji ir nepietiekami informēti par savām tiesībām diskriminācijas gadījumos.		Situācijas pilnīgam novērtējumam trūkst datu par īstenoto pasākumu ietekmi uz problēmu – iedzīvotāju informētības līmeni par tiesībām diskriminācijas gadījumos. Izvērtējuma periodā plānotie pasākumi ir īstenoti daļēji. Problēmas risināšanā izmantoti RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas administrētās Sabiedrības integrācijas programmas NVO resursi, kopumā problēmas risināšanas mērķim īstenoti 10 projekti.

<p>Atbalsta un informēšanas pasākumi jauniebraucēju iekļaušanai Latvijas sabiedrībā ir fragmentāri.</p>		<p>Situācija ir uzlabojusies. Izvērtējuma periodā ir izdota „Rīgas pašvaldības sniegto pakalpojumu rokasgrāmata (ceļvedis) ārzemniekiem” (2015) trīs valodās. Tā ir pieejama gan izdrukā, gan elektroniskā formā. Ir uzlabojusies informācijas pieejamība, pašvaldības interneta vietnēs tā ir pieejama arī krievu un angļu valodā, darbojas klientu apkalpošanas centri.</p>
<p>Iedzīvotāji nav pietiekami informēti un ieinteresēti par pienākumiem attiecībā pret valsti un pašvaldību.</p>		<p>Problēma nav aktuāla. 2017.gada Rīgas iedzīvotāju aptaujas rezultāti rāda, ka rīdzinieku informētība par pienākumiem attiecībā pret valsti un demokrātiskas valsts vērtību ievērošanu ir augsta. Ārējo ekspertu vērtējumā ir pieaugusi ne vien sabiedrības izpratne par šiem pienākumiem, bet arī to reāla izpilde. Neraugoties uz to, ka problēma nav aktuāla, nepieciešams regulāri monitorēt šo jautājumu un īstenot pilsoniskās audzināšanas un izglītošanas pasākumus, īpaši skolu jauniešu mērķa grupā.</p>
<p>Esošajos pētījumos par Latviju trūkst salīdzinošu datu par Rīgas iedzīvotāju viedokli par sabiedrības integrācijas jautājumiem</p>		<p>Problēma ir atrisināta. Kopš 2010.gada tiek veikta Rīgas pilsētas iedzīvotāju aptauja par sabiedrības integrācijas jautājumiem. Pozitīvi vērtējams, ka aptauju veikšanā tiek ievērota vienota metodika, nodrošinot datu salīdzināšanas iespējas un iespēju izmantot šos datus kā informatīvo bāzi gan integrācijas politikas plānošanai, gan tās rezultātu izvērtēšanai. Ieteicams turpināt regulāri veikt šo monitoringa pētījumu, pēc iespējas salāgojot to ar integrācijas politikas plānošanas un izvērtēšanas termiņiem.</p>

Kopumā politikas attīstības virzienā “Informācijas pieejamība” ir iekļautas astoņas unikālās problēmas (apkopojot abu periodu rīcības plānu), no kurām sešas situācija ir uzlabojusies, vienā situācija nav mainījies un vienā situācijas izmaiņu novērtējumam ir nepietiekama informācija.

2.4. Izglītība

RP 2012-2014	RP 2015-2017	Novērtējums
Izglītība		
Pilsoniskā audzināšana		
<p>Latvijas skolēnu samērā zems uzticības līmenis valsts un pašvaldību institūcijām.</p>	<p>Situācijas novērtējumam trūkst specifisku datu par izmaiņām <u>skolēnu</u> uzticības līmenī valsts un pašvaldību institūcijām, taču kopumā situācija ir uzlabojusies. Problēmas risināšanai tika plānoti pasākumi, kas veicina piederības sajūtu valstij, pilsētai un apkaimei. Pasākumu īstenošana pamatā balstīta uz RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas projektu programmām sabiedrības integrācijas jomā NVO un RD padotības iestādēm. Izvērtējuma periodā abās programmās īstenoti 79 projekti tematiskajā jomā „Pilsoniskā līdzdalība”. Vairāki no</p>	

	<p>projektiem ir orientēti tieši uz skolu jaunatni, īpaši RD padotības iestāžu integrācijas projektos. Pasākuma īstenošanā izmantoti arī ES finanšu instrumentu atbalsstītie projekti.</p> <p>Rīgas iedzīvotāju aptaujas dati atklāj kopumā pozitīvi tendenci – arvien pieaug to iedzīvotāju īpatsvars, kas uzticas dažādām pašvaldības institūcijām (Rīgas domei, RD IKSD, izglītības iestādēm, Rīgas pašvaldības policijai, Rīgas sociālajam dienestam).</p> <p>Tāpat 2017.gada aptaujas dati rāda, ka kopš 2010.gada ir saglabājusies augsta iedzīvotāju piederības sajūta Rīgai, savukārt pieaugusi ir piederības sajūta apkaimei (2010.gadā ļoti cieši un cieši saistīti ar savu apkaimi, pilsētas mikrorajonu jutās 53% iedzīvotāju, 2017. gadā – 63%).</p>
Starpkultūru dialoga sekmēšana un iecietības veicināšana	
<p>Pedagogiem, skolēniem un viņu vecākiem trūkst izpratnes par sabiedrības integrācijas procesa būtību un virzieniem. Trūkst kopīgu integrējoša rakstura pasākumu, kuros tiktu iesaistīti vairāku latviešu un mazākumtautību izglītības iestāžu bērni un pedagogi gan pirmsskolas, gan vispārējās izglītības posmā.</p>	<p>Situācija ir uzlabojusies. Problēmas risināšanas pasākumi ir īstenoti atbilstoši plānotajam - tika plānots īstenot kopīgus integrējoša rakstura pasākumus, kuros tiek iesaistīti izglītības iestāžu bērni un pedagogi, veicinot starpkultūru komunikāciju un sekmējot pedagogu pieredzes apmaiņu par sabiedrības integrācijas un sadarbības jautājumiem. Pasākumi īstenoti galvenokārt Sabiedrības integrācijas programmas NVO un RD padotības iestādēm programmu un Projektu konkursa Rīgas pašvaldības iestādēm brīvprātīgo darba programmu īstenošanai ietvaros. Īstenoti izglītojoši pasākumi pirmsskolas izglītības iestāžu vecākiem (par vienaudžu savstarpējo vardarbību, agresīvu uzvedību) un pedagogiem, integrējoša rakstura interešu izglītības pasākumi.</p>
<p>Skolu pedagogiem nav pietiekami daudz iespēju pilnveidot profesionālo kompetenci starpkultūru dialoga veicināšanā un iecietības sekmēšanā iestādēs, kā arī vadīt nodarbības bilingvāli.</p>	<p>Situācija ir uzlabojusies. Problēmas risināšanas pasākumi ir īstenoti atbilstoši plānotajam. Problēmas risināšanā ieguldījumu sniegusi Sabiedrības integrācijas programma NVO. Īstenotie pasākumi par kultūru daudzveidības un tolerances jautājumiem pedagogiem atbilst problēmas būtībai. Izvērtējuma periodā ir notikuši RIIMC organizētie kursi pedagogiem par bilingvālo apmācību un starpkultūru dialoga veicināšanu. Saskaņā ar iekšējā eksperta vērtējumu mērķa grupas (pedagogu) pieprasījums pēc šādiem kursiem ir zemāks nekā piedāvājums.</p>
<p>Pedagogi no skolām ar latviešu mācību valodu nejūtas sagatavoti darbam ar citu tautību bērniem.</p>	<p>Problēmas risināšanai plānotie pasākumi nav veikti, jo pedagogu tālākizglītības pasākumus par latviešu valodas kā svešvalodas mācīšanas metodikas īstenošanu vispārējās izglītības iestādēs īsteno Latviešu valodas aģentūrai. Problēma saglabā aktualitāti.</p>
<p>Trūkst multikulturālu sadraudzības svētku, festivāla Rīgā dzīvojošo tautību bērnu un jauniešu savstarpējai integrācijai.</p>	<p>Problēmas risināšanai plānotais pasākums – organizēt ne retāk kā reizi četros gados Rīgā dzīvojošo tautību kultūras kolektīvu festivālu un iniciēt šo ideju valsts mērogā - 2012.-2014.gada periodā netika īstenots.</p>
<p>Sabiedrībā ir neiecietīga attieksme pret „atšķirīgo” – dažādām sociālajām</p>	<p>Situācija ir uzlabojusies. 2017. gada rīdzinieku attieksmju monitoringa dati rāda, ka ir vērojama pozitīva tendence – kopš</p>

<p>un etniskajām sabiedrības grupām, t.sk. pret jauniebraucējiem.</p>	<p>2010.gada rīdzinieki, spriežot pēc viņu sniegtajām atbildēm par vēlamo distanci ar dažādām sabiedrības grupām, ir kļuvuši atvērtāki tādām iedzīvotāju grupām kā citu tautību pārstāvji, ebreji, citas rases pārstāvji, personām ar garīgiem traucējumiem, cilvēkiem ar atšķirīgu reliģisko piederību, homoseksuāli orientētiem cilvēkiem, romiem, cilvēkiem pēc soda izciešanas, atkarības vielu lietotājiem.</p> <p>2017. gada aptaujā 28% rīdzinieku uzskata, ka cilvēku iebraukšanai no citām valstīm uz dzīvi Latvijā kopumā būs pozitīva ietekme uz vietējo iedzīvotāju dzīvi, savukārt 48% uzskata, ka šī ietekme būs neitrāla. Salīdzinot ar 2014. gada aptaujas rezultātiem, secināms, ka šajā jautājumā ir pozitīva tendence, kas zināmā mērā skaidrojama ar to, ka ir pieaudzis to rīdzinieku īpatsvars, kuru sociālajā lokā ir cilvēki, kuri ir emigrējuši no Latvijas, remigrējuši vai pēdējo piecu gadu laikā iebraukuši (imigrējuši) Latvijā uz pastāvīgu dzīvi. Arī ārējo ekspertu vērtējumā kopējais tolerances un iecietības līmenis Latvijas sabiedrībā ir audzis. Šādi aptaujas rezultāti norāda uz pozitīvām situācijas izmaiņām iecietības veicināšanas jomā.</p>
<p>RD nav kopīgas un salīdzināmas informācijas par izglītības iestāžu (t.sk. izglītojamo un viņu vecāku) viedokli par sabiedrības integrācijas problēmām, izglītības iestāžu vajadzībām, veiktajām aktivitātēm u.tml.</p>	<p>Problēma ir atrisināta. Padziļinātu situācijas izpēti Rīgas vispārizglītojošajās skolās par darbu ar jauniebraucēju skolēniem, t.sk. trešo valstu pilsoņiem un starptautiskās aizsardzības personām, 2014. un 2017.gadā veica biedrība „Izglītības attīstības centrs” sadarbībā ar Rīgas domi. Izpētes autori sniedz gan plašus pieredzes aprakstus, gan ieteikumus dažādām mērķa grupām - pedagogiem darbā ar jauniebraucēju bērniem, izglītības iestāžu administrācijas darbiniekiem, kā arī valsts un pašvaldību institūcijām par nepieciešamo atbalstu izglītības iestādēm -, lai skolēni ar migrācijas pieredzi veiksmīgi iekļautos skolas vidē un mācību procesā.²</p>
	<p>Pirmsskolu pedagogiem tiek piedāvātas iespējas pilnveidot profesionālo kompetenci starpkultūru dialoga veicināšanā un iecietības sekmēšanā, kā arī ir uzsākta nodarbī</p> <p>Problēma ir aktuāla, neraugoties uz īstenotajiem pasākumiem tās risināšanai, kas kopumā atbilst plānotajam.</p> <p>Problēmas risināšanas pasākumi ir īstenoti atbilstoši plānotajam. RIIMC organizēti kursi par bilingvālo apmācību mazākumtautību pirmsskolas izglītības iestādēs, t.sk. sadarbībā ar Latviešu valodas aģentūru. Periodā no 2014.-2017.gadam darbojušās piecas pirmsskolas izglītības iestāžu darba grupas, t.sk. darba grupa “Par mazākumtautību izglītojamo ģimeņu integrāciju Latvijas sabiedrībā un latviešu valodas kā otrās valodas apguvi”. Saskaņā ar iekšējo ekspertu vērtējumu nepietiekami tiek īstenoti pieredzes apmaiņas pasākumi, galvenokārt tiek organizēti pirmsskolu pedagogiem obligātie tālākizglītības kursi.</p>

² Pieejams: http://www.amitiecode.eu/sites/default/files/uploads/training_booklet_lv.pdf (sk. 28.12.2017.)

	<p>bu vadīšana bilingvāli. Grūtības sagādā daudzās darbinieku vakances un lielā kadru mainība.</p>	
Latviešu valoda		
<p>Pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogiem ir nepietiekamas zināšanas bilingvālās izglītības metodikas pielietošanā. Pedagogiem, kas darbā izmanto bilingvālās izglītības metodiku, trūkst pieredzes apmaiņas un tālākizglītības semināru.</p>		<p>Situācija nav būtiski mainījusies, saskaņā ar iekšējā eksperta vērtējumu, neraugoties uz īstenotajiem pasākumiem tās risināšanai, kas kopumā atbilst plānotajam. Problēmas risināšanā ieteicams sadarboties ar Latviešu Valodas aģentūru.</p>
<p>Mazākumtautību skolu skolotājiem nav pietiekami nodrošinātas iespējas regulāri pilnveidot latviešu valodas zināšanas, lai strādātu ar bilingvālās izglītības metodēm.</p>		<p>Situācijas novērtējumam trūkst datu par pirmsskolas pedagogu latviešu valodas zināšanām. Īstenotie pasākumi – metodiskie un latviešu valodas kursi pirmsskolu pedagogiem – atbilst problēmas būtībai, pasākumi daļēji tiek sadarbībā ar Latviešu Valodas aģentūru.</p>
	<p>Iedzīvotāju nepietiekamas valsts valodas zināšanas kā viens no svarīgiem līdzdalības šķēršļiem</p>	<p>Situācija nav mainījusies. Rīgas iedzīvotāju aptaujas dati par latviešu valodas zināšanām atklāj, ka <u>kopš 2010. gada nav būtiski mainījies brīvi latviski runājošo rīdzinieku īpatsvars</u> (52% 2010. gadā un 56% 2017. gadā), kas liek domāt, ka problēmas, kuras ir saistītas ar nepietiekamām iedzīvotāju latviešu valodas zināšanām joprojām saglabājas. Jāuzsver, ka šāda veida problēmas caurvij vairākus politikas attīstības virzienus, t.sk. līdzdalība lēmumu pieņemšanā un īstenošanā, NVO un iedzīvotāju iesaistīšanās pašvaldības darbībā/dzīvē, informācijas pieejamība, izglītība un sociālā iekļaušanās.</p> <p>Salīdzinājumā ar 2014.gadu būtisku izmaiņu nav arī rādītājos, kas raksturo cik lielai iedzīvotāju daļai ir uzlabojušās latviešu valodas zināšanas - 43% respondentu, kuru dzimtā valoda nav latviešu, uzskata,</p>

		ka viņu zināšanas ir uzlabojušās. Tajā pašā laikā pieprasījums pēc latviešu valodas apmācībām saglabājas augsts – 65% respondentu apmeklētu latviešu valodas bezmaksas kursus. Ārējo ekspertu vērtējumā šādu kursu piedāvājums pārsniedz pieprasījumu, ko apstiprina arī iekšējo ekspertu novērojumi par pieteikšanās procesu latviešu valodas kursiem. Pētījuma „Sabiedrības integrācija Rīgā” autori secina, ka kopumā pieaug latviešu valodā runājošo rīdzinieku īpatsvars dažādās situācijās.
Izglītības pieejamība		
Pilsētā nav vienmērīgs izglītības pieejamības nodrošinājums dažādām mērķauditorijām, jauniešiem pedagogiem trūkst zināšanu un pieredzes darbā ar skolēniem ar deviantu uzvedību, speciālām vajadzībām, mācīšanās grūtībām u.tml.		Situācija ir uzlabojusies abos problēmas aspektos – izglītības pieejamība un pedagogu sagatavotība darbā ar specifiskām skolēnu grupām. Īstenotie pasākumi 2012.-2014.gada periodā pamatā vērsti uz pedagogu mobilitātes veicināšanu, 2015.-2017.gada periodā uzsākta vairāku jaunu speciālās izglītības programmu īstenošana, organizēti kursi jauniešiem pedagogiem. Atbildīgās institūcijas vērtējumā pilsētā ir plašs speciālās izglītības pieejamības nodrošinājums.
	Tikai dažas izglītības iestādes ir pielāgotas bērniem ar speciālām vajadzībām	Situācija ir uzlabojusies. Kopumā veikti vides pieejamības uzlabojumi 10 iestādē, no kurām viena ir veselības aprūpes iestāde. Nākotnē darbs pie problēmas risināšanas ir jāturpina.
Bērnu ar speciālām vajadzībām integrēšana vispārizglītojošajās pirmsskolās vai skolās ne vienmēr ir sekmīga, jo atsevišķos gadījumos citiem bērniem un viņu vecākiem ir noraidoša attieksme pret atšķirīgo.		Problēmas risināšanai ir īstenoti plānotie pasākumi – organizēti pedagogu tālākizglītības pasākumi, skolu administrāciju darbinieku apmācības, taču situācija nav būtiski mainījies , jo īstenotie pasākumi nav tieši ietekmējuši vecākus kā definētās problēmas mērķa grupu. Problēmas risināšanā nākotnē, saskaņā ar iekšēji ekspertu vērtējumu, jāvērs uzmanība vecākiem un viņu izpratnei par bērnu ar īpašām vajadzībām iekļaušanos vispārizglītojošās pirmsskolās un skolās.
Pedagogiem trūkst zināšanu un prasmju darbam ar bērniem ar speciālām vajadzībām.		Situācija ir uzlabojusies, ņemot vērā, ka problēmas risināšanai ir īstenoti plānotie pasākumi – organizēti pedagogu tālākizglītības pasākumi un sniegtas konsultācijas pedagogiem darbam ar bērniem ar speciālām vajadzībām.
Neviendabīga interešu iestāžu, kā arī interešu izglītības programmu pieejamība dažādās pilsētas daļās.		Problēmas risināšanai ir īstenoti plānotie pasākumi - atsevišķi risinājumi, lai izmantotu RD iestāžu un pašvaldības īpašumā esošu telpu izmantošanu interešu izglītības programmu un pasākumu nodrošināšanai; veikta septiņu sporta zāļu renovācija.
Trūkst izglītības programmu, kas sagatavo praktiskajai dzīvei, attīsta		Problēmas risināšanai plānotais pasākums - finanšu līdzekļu palielinājums interešu izglītības programmu īstenošanai, lai būtu iespējams uzsākt jaunas interešu izglītības programmas, nodrošinot materiāli tehnisko bāzi un pedagogu darba samaksas izdevumus – netika īstenots.

<p>bērnu prasmes un iemaņas, veicot mājas, saimniecības darbus. Šādas programmas nepieciešamas maznodrošinātajiem, bērniem ar speciālām vajadzībām, kreļiem u.tml.</p>		
<p>Apmeklējot mūziklītības programmas kursus, iedzīvotājiem jāreķinās ar līdzdalības maksājumu, kas ir problemātisks sociāli neaizsargātām iedzīvotāju grupām</p>		<p>Situācija nav mainījusies. Līdzmaksājums ir jāveic visiem iedzīvotājiem, nav veikta uzskaitē par mazturīgo iedzīvotāju iesaistīšanos mūziklītības programmās.</p>
<p>Jauniebraucēju un reemigrantu bērnu iekļaušanās izglītības procesā</p>		
<p>Latvijā nav izveidota atbalsta sistēma jauniebraucēju bērnu iekļaušanai vispārējās izglītības iestādēs.</p>	<p>Situācija ir uzlabojusies. Problēmas risināšanas pasākumi ir daļēji īstenoti atbilstoši plānotajam (viens no četriem pasākumiem nav īstenots - nav izveidots metodiskais centrs darbam ar jauniebraucējiem). Ir nodrošināti atbalsta pasākumi bērniem – jauniebraucējiem un skolām jauniebraucēju iekļaušanai (no pašvaldības budžeta papildus divas mācību konsultācijas latviešu valodas apguvei nedēļā). Tiek sniegts atbalsts pedagogu pieredzes apmaiņai un tālākizglītībai par jauniebraucēju bērnu iekļaušanu vispārīgizglītojošās iestādēs.</p>	

Kopumā politikas attīstības virzienā “Izglītība” ir iekļautas 18 unikālās problēmas (apkopojot abu periodu rīcības plānu), no kurām deviņās situācija ir uzlabojusies, piecās situācija nav mainījusies un četros gadījumos situācijas izmaiņu novērtējumam ir nepietiekama informācija.

2.5. Kultūra, sports un lietderīga brīvā laika pavadīšana

RP 2012-2014	RP 2015-2017	Novērtējums
Kultūra		

<p>Kultūras dzīves pasākumi notiek pārsvarā Rīgas centrā, pilsētas rajonu un priekšpilsētu iesaiste kultūras pasākumu organizēšanā nav pietiekama.</p>	<p>Atsevišķās apkaimēs nepietiekams kultūras pasākumu piedāvājums.</p>	<p>Situācija ir būtiski uzlabojusies. Izvērtējuma periodā apkaimēs ir notikuši vairāk kā 2000 dažādu pasākumu, kuros piedalās vairākas etniskās un sociālās grupas, veicinot kultūru dažādību. 2017.gada aptaujas dati rāda, ka 9% rīdžinieku ir piedalījušies savas ielas vai apkaimes svētku organizēšanā. 31% rīdžinieku pēdējo divu gadu laikā ir apmeklējuši kultūras, sporta vai cita veida pasākumus savā apkaimē, 17% ir piedalījušies savas ielas vai apkaimes svētkos.</p> <p>Rīgas iedzīvotāju aptaujas dati, ka kopš 2014.gada ir novērojama pozitīva tendence dažādu valsts un gadskārtu svētku un pasākumu apmeklētāju īpatsvara pieaugumā. Pasākumu neapmeklēšanas galvenie iemesli (veselība problēmas, laika trūkums, darba dēļ, nepatīk lielas cilvēku masas) nav tieši atkarīgi no pašvaldības darbības. Aptaujas dati ļauj secināt, ka ir pasākumu apmeklētību neietekmē tādi faktori kā informācijas trūkums, transporta problēmas, drošības apsvērumi, kuru novēršana būtu pašvaldības kompetence.</p>
<p>Kultūras iestāžu nepietiekama pieejamība cilvēkiem ar kustību traucējumiem.</p>		<p>Situācija pakāpeniski uzlabojas. Vairākās kultūras iestādēs (Kultūras pils „Ziemeļblāzma”, VEF Kultūras pils, Kultūras un tautas mākslas centrs Mazā Ģilde) Rīgā ir veikti vides pieejamības uzlabojumi – ierīkoti pacelāji, lifti, pielāgotas labierīcības cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.</p>
<p>Starpkultūru dialoga attīstībai traucē nepietiekamie kontakti dažādu etnisko un sociālo grupu vidū.</p>		<p>Situācija ir uzlabojusies. Šīs problēmas risināšanai plānoto pasākumu sasniegtie rezultātīvie rādītāji atbilst plānotajiem.</p> <p>Būtisku ieguldījumu ir sniegušas RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas administrētās integrācijas projektu programmas – 1) Sabiedrības integrācijas programma NVO, kuras ietvaros izvērtējuma periodā atbalstīti 163 projekti, no tiem 46 projekti tematiskajā jomā „ieciētības veicināšana un jebkādas diskriminācijas novēršana”; 2) Sabiedrības integrācijas programma RD padotības iestādēm, ietvaros izvērtējuma periodā atbalstīti 100 projekti, no tiem 17 projekti tematiskajā jomā „ieciētības veicināšana un jebkādas diskriminācijas novēršana”.</p> <p>Ieguldījums dažādu etnisko un sociālo grupu kontaktu veidošanai ir Apkaimju iniciatīvas līdzdalības un piederības veicināšanas projektu programmai.</p> <p>Ir paplašināta bezmaksas kultūras pasākumu rīkošana un dalības maksas samazināšana sociāli neaizsargātām mērķa grupām, RCB organizētie pasākumi visiem interesentiem ir pieejami bez maksas. Pieaudzis bezmaksas pasākumu skaits pilsētvidē, radot iespēju visām sabiedrības grupām būt sabiedriski aktīvām un platformu dažādu etnisko un sociālo grupu kontaktiem.</p> <p>Tiek radīti priekšnosacījumi un resursi sabiedrības līdzdalībai tautas mākslas kustībā un Dziesmu un deju svētku procesā, sniegts atbalsts māksliniecisko un folkloras kolektīvu, t.sk. mazākumtautību kolektīvu darbībai. Tiek īstenotas kultūras projektu programmas.</p>

Sports	
Esošā sporta infrastruktūra daudzviet nav piemērota cilvēkiem ar speciālām vajadzībām.	Situācija ir uzlabojusies. Izvērtējuma periodā ir veikti esošās infrastruktūras pieejamības darbi. Visa no jauna izveidotā sporta infrastruktūra ir publiski pieejama, tajā skaitā arī cilvēkiem ar speciālām vajadzībām.
Pilsētvide atsevišķos mikrorajonos nav piemērota sportiska, veselīga dzīvesveida ievērošanai ikdienā.	Situācija ir uzlabojusies. Izvērtējuma periodā izveidoti 50 sporta un rotaļu laukumi, aktīvās teritorijas laukumi, divi stadioni, septiņas slidotavas.
Brīvā laika pavadīšanas iespējas	
Brīvā laika centru ģeogrāfiskais izvietojums nav viendabīgs. Centru ierobežotā kapacitāte liedz iespēju tos apmeklēt visiem interesentiem, jo īpaši pusaudžiem un vidusskolas vecuma jauniešiem.	Situācija nav mainījusies, ģeogrāfiskais pārklājums ir nevienmērīgs, esošo centru darbības rādītāji ir augsti. Saskaņā ar iekšējā eksperta sniegto skaidrojumu pēdējos gados nav bijušas investīcijas, kuras ir vērstas uz šīs infrastruktūras pilnveidošanu un attīstīšanu.
Nepietiekams iekļaujošais aspekts pašvaldības līdzfinansētajās bērnu un jauniešu nometnēs.	Problēmas aktualitāte saglabājas. Izglītības iestāžu organizētās nometnes pamatā aptver savus audzēkņus. Ieteikums attīstīt atklātās nometnes, deleģējot šo funkciju nevalstiskajām organizācijām.
Jauniešiem paredzētajos pasākumos iesaistās neliels mazākumtautību jauniešu skaits.	Situācija ir uzlabojusies. Saskaņā ar iekšējā eksperta vērtējumu jauniešiem paredzētajās projektu programmās ir liels mazākumtautību jauniešu īpatsvars (precīzi mērījumi netiek veikti).

Kopumā politikas attīstības virzienā “Kultūra, sports un brīvais laiks” ir iekļautas astoņas unikālās problēmas (apkopojot abu periodu rīcības plānu), no kurām sešās situācija ir uzlabojusies, bet divās situācija nav mainījusies.

2.6. Sociālā iekļaušanās

Kopējās tendences, kas izriet no Rīgas iedzīvotāju aptaujas datiem: kopš 2010.gada ir būtiski pieaudzis rīdzinieku skaits, kuri pozitīvi vērtē sociālā dienesta sniegtos pakalpojumus (2010.gada aptaujā pozitīvu vērtējumu sniedza 66% respondentu, 2017.gadā – 81%). Ārējo ekspertu vērtējumā RD Labklājības departamenta ieguldījums pakalpojumu pieejamības veicināšanā un nodrošināšanā ir bijis ļoti nozīmīgs. Integrācijas politikas attīstības virziena „Sociālā iekļaušanās” ietvaros rīcības plānos 2012.-2014.gadam un 2015.-2017.gadam iekļauts izvērst problēmu loks, kas aptver visas nozīmīgās sociālās palīdzības un pakalpojumu saņēmēju grupas – ģimenes ar bērniem, personas ar īpašām vajadzībām, ārpusģimenes aprūpē esoši bērni, bezpajumtnieki, ilgstošie bezdarbnieki, sociālās atstumtības riska grupas.

RP 2012-2014	RP 2015-2017	Novērtējums
Sociālā iekļaušana		
Pieaug sociālās atstumtības riskam pakļauto	Liels krīzes situācijā esošo ģimeņu skaits	Problēma ir aktuāla, neraugoties uz to, ka krīzes situācijās esošo ģimeņu skaits nepalielinās, taču darbs ar šo mērķa grupu paredz risināt

ģimeņu ar bērniem skaits		kompleksas problēmas, t.sk. atkarības un vardarbību ģimenē. Mērķa grupai ir pieejams plašs sociālais atbalsts.
Personu ar speciālām vajadzībām nepietiekama sociālā integrācija		Situācija ir uzlabojusies. Attīstīts sociālās aprūpes centru tīkls. Projektu programmas RD pašvaldības iestādēm sabiedrības integrācijas un brīvprātīgā darba veicināšanai izvērtējuma periodā īstenoti 62 projekti, no kuriem daļa ir fokusēti tieši uz personu ar speciālām vajadzībām mērķa grupu. Ir veikti būtiski vides pieejamības un infrastruktūras uzlabojumi.
Nepietiekama daudzveidība ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem	pakalpojumu	Problēmas risināšanas pasākumi ir īstenoti atbilstoši plānotajam, sasniegtie rezultāti atbilst plānotajiem rezultātīvajiem rādītājiem. Pakalpojumu nodrošināšanā ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem iesaistītas (institucionālo aprūpi un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu) 14 dažādas līgumorganizācijas, t.sk. trīs biedrības. Problēma saglabā aktualitāti, iekšējo ekspertu vērtējumā audžu ģimeņu skaits joprojām ir nepietiekams.
Pasliktinās sociālās aprūpes dzīvesvietā pakalpojumu saņēmēju pašaprūpes spējas, tāpēc nepieciešama šo personu aktivizēšana		Situācija nav būtiski mainījusies. Palielinās cilvēku skaits, kuriem ir nepieciešama sociālā aprūpe dzīves vietā un kuriem ir pašaprūpes spējas. Pozitīvu ieguldījumu problēmas risināšanā sniedz vairākas RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas administrētās programmas: Sabiedrības integrācijas programma NVO (izvērtējuma periodā kopumā īstenoti 75 projekti tematiskajā jomā „Sociālā iekļaušanās”), Sabiedrības integrācijas programma RD padotības iestādēm (izvērtējuma periodā kopumā īstenoti 46 projekti tematiskajā jomā „Sociālā iekļaušanās”), projektu konkurss RD iestādēm brīvprātīgo darba programmu īstenošanai (izvērtējuma periodā īstenoti 62 projekti). Laika periodā no 2012.-2014.gadam plānotais pasākums „Sociālo pakalpojumu nodrošināšana personas dzīvesvietā atbilstoši personas vajadzībām” īstenots atbilstoši plānotajam.
	Saistībā ar sabiedrības novecošanos un iedzīvotāju veselības stāvokļa pasliktināšanos palielinās aprūpējamo personu skaits un šīm personām nodrošināmais aprūpes apjoms, t.sk. palielinās mazkustīgo	Problēma ir aktuāla. Problēmas risināšanai kopumā rīcības plānā iekļauti seši pasākumi, kas īstenoti daļēji. Īstenoti vairāki RD iestāžu brīvprātīgo darba programmas projekti, RD iestāžu sabiedrības integrācijas projekti, kuru mērķa grupa atbilst problēmā definētajai mērķa grupai. Ir palielināts aprūpētāju skaits (49 aprūpētāji) ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās pilngadīgām personām, pieaudzis pakalpojumu saņēmēju ar demenci skaits, taču nav izdevies izveidot sociālās aprūpes centru personām ar demenci. Izvērtējuma periodā nav izdevies izveidot dienas centrus pilngadīgām personām Rīgas Zemgales priekšpilsētā un Rīgas Kurzemes rajonā (plānots 2019.gadā). 2017.gadā uzsākta Sociālās pansijas pakalpojuma sniegšana personām ar ierobežotām pašaprūpes spējām (pakalpojuma ietvaros personai tiek nodrošināts mājoklis un sociālās aprūpes/sociālās rehabilitācijas pakalpojumu komplekss, saglabājot personai patstāvīgas dzīves principus).

	personu un personu ar demenci skaits	
Sociāli mazaizsargāto grupu pārstāvju maza sociālā aktivitāte un neieinteresētība kopējo problēmu risināšanā		<p>Problēmas risināšanas pasākumi ir īstenoti atbilstoši plānotajam, sasniegtie rezultāti atbilst plānotajiem rezultātīvajiem rādītājiem.</p> <p>Pozitīvu ieguldījumu problēmas risināšanā sniedz vairākas RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas administrētās programmas: Sabiedrības integrācijas programma NVO (izvērtējuma periodā kopumā īstenoti 75 projekti tematiskajā jomā „Sociālā iekļaušanās”), Sabiedrības integrācijas programma RD padotības iestādēm (izvērtējuma periodā kopumā īstenoti 46 projekti tematiskajā jomā „Sociālā iekļaušanās”), projektu konkurss RD iestādēm brīvprātīgo darba programmu īstenošanai (izvērtējuma periodā īstenoti 62 projekti).</p> <p>Nodrošināts līdzfinansējums no RD LD budžeta programmas „sadarbība ar NVO” NVO projektiem un pasākumiem sociālās iekļaušanās veicināšanai.</p>
Vides pieejamības problēmas personām ar īpašām vajadzībām (t.sk. veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu sniedzēju telpās)		<p>Situācija ir uzlabojusies. Izvērtējuma periodā ir veikti pilsētas infrastruktūras uzlabojumi un vides pieejamības uzlabojumi. Problēma kopumā savu aktualitāti saglabā.</p>
Nepietiekams pakalpojumu klāsts bezpajumtnieku problēmu risināšanā		<p>Situācija ir aktuāla, iekšējo ekspertu vērtējumā ir vērojams bezpajumtnieku skaita pieaugums, papildu problēma – atkarības vielu lietošana.</p> <p>Problēmas risināšanai īstenotie pasākumi atbilst plānotajiem – sadarbībā ar NVO sniegti sociālās rehabilitācijas centra bezpajumtniekiem pakalpojumi, nodrošinātas tālruņa konsultācijas par bezpajumtnieku jautājumiem, īstenots sabiedrības informēšanas darbs.</p>
Pieaug darbspējīgu nestrādājošo personu skaits, tostarp ilgstošo bezdarbnieku skaits		<p>Problēmas risināšanas pasākumi ir īstenoti atbilstoši plānotajam, sasniegtie rezultāti kopumā atbilst plānotajiem rezultātīvajiem rādītājiem. Iekšējo ekspertu vērtējumā psihosociālās rehabilitācijas, adaptācijas un motivācijas programma ilgstošajiem bezdarbniekiem nav sniegusi vēlamus rezultātus. Kā galveno iemeslu eksperti norāda grūtības atlasīt klientus uz šādām programmām, kā arī zemā klientu motivācija apmeklēt šādu programmu. Pozitīvs vērtējums ir individuālajām psihologa konsultācijām (izvērtējuma periodā tādas ir sniegtas 515 personām).</p> <p>Samazinoties ilgstoši nestrādājošo personu skaitam RSD un sakarā ar to, ka Nodarbinātības valsts aģentūra 2017. gadā uzsāka Motivācijas programmas pakalpojumu ilgstošiem bezdarbniekiem, tika pārtraukts pakalpojums RSD Motivācijas programma ilgstošajiem bezdarbniekiem “Psihosociālās rehabilitācijas, adaptācijas un motivācijas pakalpojums”. samazinoties mērķa grupai – bezdarbniekiem un darbspējīgiem nestrādājošiem RSD klientiem, tai skaitā ilgstošiem bezdarbniekiem, un sakarā ar to, ka Nodarbinātības valsts aģentūra organizē valsts valodas apmācību, tika pārtraukts pakalpojums “Latviešu sarunvalodas prasmju pilnveides grupas”.</p>

	<p>Liels darbspējīgo nestrādājošo Rīgas Sociālā dienesta klientu īpatsvars</p>	<p>Situācija ir uzlabojusies. Problēmas risināšanas pasākumi ir īstenoti atbilstoši plānotajam, sasniegtie rezultāti kopumā atbilst plānotajiem rezultativajiem rādītājiem. Pasākumu īstenošanā izmantoti institucionālās sadarbības resursi, iesaistot pašvaldības iestādes, NVO, uzņēmējus (sociālās uzņēmējdarbības attīstīšanas mērķiem) daudzveidīgi finanšu resursi – pašvaldības atbalstītas projektu programmas (RD iestāžu brīvprātīgo darba programma, Sabiedrības integrācijas programma RD iestādēm), starptautiskie granti, līdzdalība valsts iestāžu īstenotās programmās (NVA programmas: “Nodarbinātības pasākumi vasaras brīvlaikā personām, kuras iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādē”, “Algotie pagaidu sabiedriskie darbi”).</p> <p>Samazinoties mērķa grupai – bezdarbniekiem un darbspējīgiem nestrādājošiem RSD klientiem, īstenošanas stratēģiskas izmaiņas - 2017. gadā RSD darbā ar bezdarbniekiem notika pāreja no sociālā darba ar bezdarba problēmu uz problēmām, kuras rada bezdarbu.</p>
	<p>Vāja pašvaldības un darba devēju sadarbība, sekmējot sociālās uzņēmējdarbības attīstību un sociālās atstumtības riska grupu nodarbinātību</p>	<p>Problēmas risināšanas mērķiem tiek īstenotas vairākas projektu programmas: RD sadarbībā ar AS “Swedbank” ir izveidojusi grantu programmu „Atspēriens“, kuras mērķis ir veicināt mazo un vidējo uzņēmumu attīstību, motivēt izbraukušos Latvijas iedzīvotājus atgriezties Rīgā, kā arī veicināt straujāku Eiropas Savienības labklājības līmeņa sasniegšanu. Sagatavota un uzsākta grantu programma “Sociālās atstumtības riska grupu nodarbinātības veicināšana”, sadarbībā ar Jaunatnes starptautisko projektu aģentūru projekta “PROTI un DARI” īstenošana.</p> <p>Īstenoto pasākumu ietekmes novērtēšanai uz problēmu trūkst informācijas par grantu programmu rezultātiem.</p>
	<p>Nav attīstīti integrācijas sabiedrībā pakalpojumi jauniešiem, kuri nekur nestrādā, nemācās un neapgūst arodu</p>	<p>Situācija ir uzlabojusies. Problēmas risināšanā izmantoti institucionālās sadarbības ar NVO, NVA, Valsts izglītības attīstības aģentūru, Jaunatnes starptautisko projektu aģentūru resursi. Saskaņā ar iekšējo ekspertu sniegto informāciju ir attīstītas sociālās rehabilitācijas programmas jeb saskarsmes prasmju uzlabošanas programmas jauniešiem, kas pakļauti sociālās atstumtības riskam (projekta “PROTI un DARI” īstenošana sadarbībā ar Jaunatnes starptautisko projektu aģentūru). Atbalstīti projekti veselības veicināšanas jomā, kuri gan ir vērsti uz iedzīvotājiem kopumā, nevis fokusēti tieši uz jauniešiem.</p>
<p>Ierobežota veselības aprūpes pieejamība un nepietiekamas zināšanas par veselīgu dzīvesveidu un slimību profilaksi sociālās atstumtības riskam pakļautajām personām</p>		<p>Problēmas risināšanas pasākumi ir īstenoti atbilstoši plānotajam, sasniegtie rezultāti, īpaši sabiedrības informēšanas un konsultēšanas par veselīgu dzīvesveidu jomā, kopumā atbilst plānotajiem rezultativajiem rādītājiem. Īstenoti HIV profilakses pasākumi narkotiku lietotājiem un viņu kontaktpersonām.</p> <p>Problēmas risināšanā izmantoti institucionālās sadarbības resursi ar NVO, rasta iespēja piesaistīt ārējo finansējumu (ESF projekts “Mēs par veselīgu Rīgu!- daudzveidīgi un pieejami veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi”).</p>

Kopumā politikas attīstības virzienā “Sociālā iekļaušanās” ir iekļautas 13 unikālās problēmas (apkopojot abu periodu rīcības plānu), no kurām deviņās situācija ir uzlabojusies, bet četru problēmu gadījumos situācija nav mainījusies.

2.7. Integrācijas programmas 2012.-2017. gadam SVID analīzes faktoru novērtējums

Balstoties uz Sabiedrības integrācijas programmas 2012.-2017.gadam ietvaros īstenoto pasākumu kopējo rādītāju izvērtējumu, RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas administrēto projektu programmu izvērtējumu un iekšējo ekspertu padziļinātajām intervijām, ir veikts integrācijas programmas SVID analīzes faktoru novērtējums atbilstoši situācijai 2018.gada pirmajā pusē.

STIPRĀS PUSES	Novērtējums
Daudzveidīga, t.sk. bezmaksas RD resursu un pakalpojumu pieejamība Rīgas iedzīvotājiem integrācijas procesa veicināšanā (kultūras, sporta pasākumi, bibliotēkas, RD iestāžu tīkls, cilvēkresursi utt.)	Daudzveidīga, t.sk. bezmaksas RD resursu un pakalpojumu pieejamība Rīgas iedzīvotājiem integrācijas procesa veicināšanā (kultūras, sporta pasākumi, bibliotēkas, RD iestāžu tīkls, cilvēkresursi utt.) joprojām ir vērtējama kā stiprā puse. Izvērtējuma periodā ir attīstījusies pilsētas infrastruktūra un veikti ieguldījumi vides pieejamības nodrošināšanai, attīstīts bezmaksas kultūras un sporta pasākumu un izglītības (t.sk. interešu un pieaugušo izglītības) pakalpojumu klāsts.
Atbalsts NVO un RD iestādēm pasākumu un aktivitāšu rīkošanā sabiedrības integrācijas jomā	RD nodrošina pastāvīgu atbalstu NVO un RD iestādēm sabiedrības integrācijas aktivitāšu īstenošanai dažādām mērķa grupām. Galvenais atbalsta instruments (stiprā puse) ir RD IKSD administrētās integrācijas projektu programmas NVO, RD IKSD un RD LD padotības iestādēm. Šo programmu īstenošana ir jāturpina, izvērtējot programmu nolikumus tā, lai programmu mērķi un to sasniegšanai atbalstāmās aktivitātes iekļautos kopējā pilsētas integrācijas politikas ietvarā.
Daudz nevalstisko organizāciju, RD sadarbība ar NVO	RD ir attīstījusi vairākus nozīmīgus instrumentus sadarbības veidošanai un uzturēšanai ar NVO (RD un NVO sadarbības memorands, konsultatīvo padomju darbs, NVO nama darbība). RD nodrošina NVO darbības vajadzībām nepieciešamos resursus – atbalsts infrastruktūrai (telpu pieejamība NVO namā), konsultatīvais un izglītojošais darbs, projektu programmu konkursi (finansiālais atbalsts).
Multikulturāla sabiedrība	Rīgas iedzīvotāju etniskā, kultūru un valodas daudzveidība pieaug migrācijas procesu ietekmē. Multikulturāla sabiedrība var būt resurss (iespēja), radot vidi daudzveidīgu etnisko, kultūras un valodas grupu savstarpēji bagātinošai mijiedarbībai. Vienlaikus tas var kļūt arī par draudu zema iedzīvotāju iecietības līmeņa gadījumā pret atšķirīgām kultūras grupām. Sabiedrības integrācijas politikas uzdevums ir šo faktoru izmantot kā iespēju – apzināties šo grupu resursus un iespējamo ieguldījumu kopējā sabiedrības dzīves kvalitātes attīstībā un starpkultūru mijiedarbības veidošanā, tā veidojot iedzīvotāju savstarpējo izpratni un pieņemšanu.

Iedzīvotāju pozitīvā attieksme pret valsts valodas apguvi	Joprojām ir augsts pieprasījums pēc latviešu valodas apmācības kursiem, īpaši bezmaksas kursiem. Pakāpeniski pieaug to iedzīvotāju īpatsvars, kas ikdienā sarunājas latviešu valodā, demonstrējot pozitīvu attieksmi pret valsts valodu. SVID faktoru analīzes kontekstā šis faktors drīzāk ir vērtējams kā iespēja latviešu valodas zināšanu pilnveidošanai sabiedrībā, jo pozitīva attieksme ir viens no valodas apguves motivāciju veidojošiem elementiem.
Augsta iedzīvotāju piederības sajūta pilsētai	2017.gada rudenī 81% rīdzinieku atzina, ka jūtas ļoti cieši un cieši saistīti ar Rīgu, kas liecina par augstu iedzīvotāju piederības sajūtu pilsētai. Jāņem vērā, ka piederības sajūta Rīgai gan ir drīzāk biogrāfiski un lokāli, mazāk sociāli noteikta – galvenie piederību veidojošie faktori ir Rīga kā dzimšanas vieta, dzīvesvieta vai darba/ mācību vieta. Pakāpeniski ir vērojama tendence pieaugt to iedzīvotāju īpatsvaram, kas jūtas piederīgi savai apkaimei, kas liecina par lokālā patriotisma palielināšanos. SVID faktoru analīzes kontekstā piederības sajūta ir resurss pilsoniskās līdzdalības procesu attīstīšanai.
VĀJĀS PUSES	Novērtējums
Zems iedzīvotāju ieinteresētības līmenis par pašvaldības darbību; nepietiekama iedzīvotāju informētība par viņu iespējām pilsētā	Informācijas pieejamība šajā sabiedrības integrācijas programmas īstenošanas periodā ir būtiski uzlabojusies – ir ieguldīti resursi informācijas kanālu daudzveidības nodrošināšanā, informācijas pieejamību sekmē arī informācijas valodu dažādība (ne tikai latviešu, bet arī krievu un angļu valodās, kur iespējams un nepieciešams, lai sasniegtu konkrētas mērķa grupas, piemēram, jauniebraucējus).
Nepietiekama informācijas apmaiņa (gan starp RD iestādēm, gan starp RD un NVO un iedzīvotājiem)	Iekšējo ekspertu vērtējumā šis faktors joprojām ir vājā puse, ko lielā mērā nosaka kopējais visa veida informācijas lielais apjoms. Sabiedrības integrācijas programmas īstenošanas kontekstā šis faktors kavē saskaņotu virzību integrācijas politikas mērķu sasniegšanai. Lai mazinātu šī faktora negatīvo ietekmi, nepieciešams celt sabiedrības integrācijas programmas koordinējošās struktūrvienības kapacitāti.
Maza nevalstisko organizāciju administratīvā kapacitāte	Izvērtējuma periodā ir ieguldīti būtiski resursi NVO administratīvās kapacitātes celšanai – izveidots NVO nams un nodrošināta tā pastāvīga darbība. Viena no NVO nama pamata funkcijām ir NVO konsultēšana un informatīvi izglītojošā darba īstenošana. Vienlaikus jāņem vērā, ka NVO darbība ir pastāvīgi mainīgs process (arvien rodas jaunas NVO, citas pārtrauc savu darbību), kas nozīmē, ka NVO administratīvās kapacitātes celšanas atbalsts ir jānodrošina pastāvīgi. Ņemot vērā NVO nama darbības rezultātus, šis faktora kā vājās puses ietekme mazinās.
Nepietiekami attīstīta brīvprātīgā darba kultūra	Izvērtējuma periodā ir veikti būtiski ieguldījumi brīvprātīgā darba attīstības veicināšanai. Viens no galvenajiem instrumentiem ir Brīvprātīgo darba programma RD IKSD un LD padotības iestādēm, kuras ietvaros īstenoti 62 dažādi projekti. Iedzīvotāju aptaujas dati rāda, ka lēnām pieaug to iedzīvotāju īpatsvars, kuri iesaistītās brīvprātīgā darba aktivitātēs. Iekšējo ekspertu vērtējumā šis faktors joprojām ir vājā puse.
Sabiedrība nav gatava uzņemt jauniebraucējus	Rīgas iedzīvotāju 2017.gada aptaujas dati rāda, ka iedzīvotāji ir kļuvuši atvērtāki dažādām sabiedrības grupām, t.sk. grupām, kuras ir pārstāvētas arī jauniebraucēju vidū, - citu tautību pārstāvjiem, citas rases pārstāvjiem, cilvēkiem ar atšķirīgu reliģisko piederību. Pozitīva tendence vērojama arī iedzīvotāju viedokļos par to, kāda būs cilvēku iebraukšanai no citām valstīm ietekme uz dzīvi Latvijā – pakāpeniski pieaug to iedzīvotāju daļa, kas uzskata šī ietekme būs pozitīva vai

	neitrāla. Kopumā ir vērojams, ka sabiedrības tolerances un iecietības līmenis ir audzis. Pēc būtības tas, ka vietējās sabiedrības daļa nav gatava uzņemt jauniebraucējus, ir vērtējams kā drauds sekmīgam sabiedrības integrācijas procesam.
Nav vienotas izpratnes par integrācijas procesa būtību, tai skaitā nepietiekami attīstītas starpkultūru kompetences gan pašvaldībā, gan sabiedrībā kopumā	Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programmas sagatavošana un īstenošana, kas ir vērtējama kā stiprā puse, ir galvenais šī faktora ietekmi mazinošais instruments kā pašvaldībā (gan konceptuāli, gan rīcības līmenī), tā sabiedrībā (galvenokārt rīcības līmenī - sabiedrības integrācijas programmas pasākumu ietvaros izvērtējuma periodā ir notikušas aktivitātes (apmācības, projekti), kuru mērķis ir starpkultūru kompetences attīstīšana un mijiedarbības veicināšana). Iekšējo ekspertu vērtējumā šis faktors joprojām ir vājā puse.
Neregulārs latviešu valodas apguves kurss, t.sk. bezmaksas piedāvājums	Šī faktora negatīvās ietekmes mazināšanā būtisku ieguldījumu sniedz RD IKSD administrētās latviešu valodas apmācību programmas, kuru ietvaros rīdiniem un profesionāļiem tiek piedāvāti bezmaksas latviešu valodas kursi. Kopumā izvērtējuma periodā šajās programmās ir īstenoti 74 projekti par kopējo finansējumu 897 555,51 eiro apmērā. Joprojām saglabājas augsts latviešu valodas apguves bezmaksas kursu pieprasījums.
IESPĒJAS	Novērtējums
Sadarbības attīstība RD iestāžu starpā projektu un pasākumu īstenošanā sabiedrības integrācijas jomā	Balstoties uz RD struktūrvienību pārstāvju (iekšējo ekspertu) vērtējumiem, secināms, ka sadarbība starp RD iestādēm un struktūrvienībām projektu un pasākumu īstenošanā sabiedrības integrācijas jomā kopumā ir pozitīva un konstruktīva (savstarpēji atbalstoša).
Sadarbības veicināšana ar nevalstiskajām organizācijām – organizāciju motivēšana aktīvāk darboties pilsētas līmenī	Izvērtējuma periodā ir veicināta sadarbība ar NVO, gan pilnveidojot RD un NVO sadarbības memorandu (ir pieaudzis memorandu parakstījušo NVO skaits), gan izveidojot NVO namu un nodrošinot tā darbību, gan sniedzot atbalstu NVO integrācijas projektu īstenošanā pilsoniskās līdzdalības, sociālās iekļaušanas un iecietības veicināšanas jomās.
Brīvprātīgā darba attīstība RD iestādēs	Brīvprātīgo darba programma RD IKSD un LD padotības iestādēm ir sniegusi ieguldījumu brīvprātīgo darba attīstībā RD iestādēs. Brīvprātīgo apmācības un līdzdalības dažādu RD padotības iestāžu funkciju izpildē būtiski papildina šo iestāžu iekšējos resursus un sniedz tiešu pozitīvu ietekmi uz RD padotības iestāžu mērķa grupām (klientiem), palielinot to līdzdalības iespējas un dzīves kvalitāti kopumā.
Citu pilsētu pieredzes izpēte un labās prakses pārņemšana	Citu pilsētu pieredzes izpēte un labās prakses pārņemšana kā iespēju faktors saglabā savu nozīmi.
Starptautisko projektu īstenošana sabiedrības integrācijas jomā	Starptautisko projektu īstenošana sabiedrības integrācijas jomā kā iespēju faktors saglabā savu nozīmi. Šo iespēju izmantošana ir atkarīga no ārvalstu finanšu instrumentu nosacījumiem un pieejamības pašvaldībai.
DRAUDI	Novērtējums
Konsekventas integrācijas politikas atbalsta trūkums	Lielākā daļa sabiedrības integrācijas programmas rīcības plānos paredzēto un faktiski īstenoto pasākumu ir finansēti no pašvaldības iekšējiem resursiem – gan no bāzes finansējuma, gan papildu finansējuma. Nelielai daļai pasākumu tiek piesaistīts starptautiskais

	finansējums (ārvalstu finanšu instrumentu atbalstītu projektu veidā). Ņemot vērā iekšējo ekspertu intervijās paustos vērtējumus par šo faktoru, secināms, ka finanšu resursu nepietiekamība joprojām ir drauds integrācijas pasākumu un aktivitāšu īstenošanai.
Finanšu līdzekļu samazināšana koordinēto integrācijas pasākumu un aktivitāšu īstenošanai	Līdzšinējā darbībā intervēto RD struktūrvienību pārstāvji nav saskārušies ar finansējuma samazinājumu integrācijas pasākumu un aktivitāšu īstenošanai savas darbības jomā, līdz ar to tajā nesaskatot draudus. Kā drauds šis faktors saglabājas tāpēc, ka lēmumus par finanšu resursu sadali būtiski ietekmē valdošais politiskais spēks (politiskās gribas ietekme).
Manipulācijas ar sabiedrisko domu par integrācijas jautājumiem	Šis ir arī negatīvs faktors, kura negatīvā ietekme joprojām saglabājas. Ir svarīgi apzināties šī faktora kā drauda ietekmi, plānojot attīstīt mediju telpai alternatīva informatīvā un izglītojošā darba aktivitātes iedzīvotājiem, kā arī atbalstos pasākumus, kuros ir radīta platforma dažādu grupu tiešai mijiedarbībai.

2.8. Integrācijas programmas pasākumu sasaiste ar Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes (NIPSIP) 2012.–2018.gadam izvirzītajiem uzdevumiem pašvaldībām

Likums „Par pašvaldībām”, konkrēti tā 15. pants, definē pašvaldības autonomās funkcijas, starp kurām „nav nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas veicināšanas, bet ir funkcijas, kuras saistītas ar šo jomu, piemēram: gādāt par iedzīvotāju izglītību, rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību, nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību, sniegt iedzīvotājiem palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā, organizēt pedagoģisko darbinieku tālākizglītību un izglītības metodisko darbu u.c.”³. Kā norādīts NIPSIP 2012-2018 dokumentā, „pašvaldībām ir liela nozīme sabiedrības integrācijas procesa nodrošināšanā gan vietējā, gan reģionālā līmenī. Sabiedrības integrācijas jautājumu risināšanu pašvaldībās ietekmē ne tikai politiskā nostāja un izpratne par integrāciju, bet arī pašvaldības darbinieku zināšanas, prasmes un attieksmes darbā ar integrācijas jautājumiem.”⁴

2010.gadā Rīgas pašvaldībā tika izveidota atsevišķa RD IKSD struktūrvienība - Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļa. Rīgas pilsēta ir viena no retajām, kurā ir izstrādāts sabiedrības integrācijas politikas plānošanas dokuments – programma un rīcības plāni programmas īstenošanai. Viens no šīs programmas īstenošanas izvērtējuma uzdevumiem ir izvērtēt Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programmā paredzēto pasākumu sasaisti ar Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes (NIPSP) 2012.–2018.gadam izvirzītajiem uzdevumiem un pasākumiem pašvaldībām. Turpinājumā tabulā ir apkopoti šī izvērtējuma rezultāti, aptverot visus NIPSIP 2012-2018 ietvaros minētos uzdevumus un pasākumus, kuru izpildē ir bijusi paredzēta pašvaldību iesaiste.

NIPSIP 2012-2018	Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījuma raksturojums
1.2.1.4. Sabiedrības līdzdalība politikas veidošanas un īstenošanas procesā	Rīgas pašvaldībā sabiedrības līdzdalība politikas veidošanas un īstenošanas procesā pašvaldības līmenī tiek nodrošināta

³ Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes 2012.-2018.gadam. Pieejams:

https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedrības_integracija/KM_130515_Prec_Nac_ident_pilson_sab_u_n_itegr_polit_pamatnost_2012-2018.pdf (sk.21.05.2018).

⁴ Turpat.

pašvaldību, valsts pārvaldes un Eiropas Savienības līmenī.	aktīvā sadarbībā ar NVO sektoru. Sadarbības ietvaru veido RD un NVO sadarbības memorands. Tā virsmērķis ir veicināt sabiedrības iesaistīšanu un līdzdalību lēmumu pieņemšanā un īstenošanā Rīgas pilsētas pašvaldībā, attīstot pastāvīgu partnerību starp pašvaldību un NVO. 2017.gadā memorandu bija parakstījušas 129 NVO. NVO ir izveidota un katru gadu īsteno atsevišķa sabiedrības integrācijas projektu programma trīs tematiskajās jomās: pilsoniskā līdzdalība, sociālā iekļaušanās un iecietības veicināšana. Sadarbība ar NVO notiek arī citos formātos – caur NVO nama darbību, dažādām NVO konsultatīvajām padomēm.
1.2.5.3. Atbalsts iedzīvotāju pašiniciatīvām un ģeogrāfisko kopienu attīstībai.	Šī uzdevuma izpildē Rīgas pašvaldībā kā labās prakses piemērs ir Sabiedrības integrācijas programmas projektu konkursa „Apkaimju iniciatīvas līdzdalības un piederības veicināšanai” īstenošana, kura mērķis ir aktualizēt un veicināt Rīgas iedzīvotāju pilsonisko līdzdalību, kā arī izglītēt un informēt iedzīvotājus par šo tēmu, tai skaitā veicināt brīvprātīgo darbu un piederības sajūtu savai apkaimē, pilsētai un valstij, aktivizēt apkaimju kustību kā vienu no iedzīvotāju pašorganizācijas veidiem, lai veiktu vietējās kopienas interešu aizstāvēšanu, izzinātu iedzīvotāju problēmas un meklētu risinājumus savstarpējā iedzīvotāju un pašvaldības sadarbībā, kā arī nodrošināt iedzīvotāju personisko līdzdalību kopienas dzīves vides uzlabošanā. Laikā no 2015.gada līdz 2017.gadam šīs programmas ietvaros ir īstenoti 60 projekti.
1.2.5.5. Pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas un sabiedrības integrācijas reģionālo koordinātoru sistēmas izveide	Saskaņā ar RD struktūrvienību pārstāvju viedokli šādu koordinātoru sistēmas izveide primāri ir valsts uzdevums. Deleģējot pašvaldībām šādu funkciju, nepieciešams arī piešķirt finanšu resursus tās īstenošanai. Līdz šim šāda koordinātoru sistēma nav izveidota vai iniciēta tās veidošana, nosakot skaidru pašvaldību atbildību un finansējuma avotu.
1.2.7.2. Nacionāla līmeņa konsultatīvā padome ar imigrantu un viņu organizāciju pārstāvju līdzdalību.	Rīgas pilsēta ir pārstāvēta Konsultatīvajā padomē trešo valstu pilsoņu integrācijas jautājumos, kuru koordinē Kultūras ministrija.
1.3.6.1. Paaugstināt romu tautības bērnu izglītības līmeni, nodrošinot atbilstošas mācību programmas un metodiku, un paplašināt iespējas romu kopienas pārstāvjiem, kuri pārsnieguši obligātās izglītības ieguves vecumu, iesaistīties izglītības procesā 1.3.6.2. Dialoga attīstība starp romu kopienas pārstāvjiem, sociālajiem partneriem un NVO (sadarbības projekti romu integrācijai, mentoringa programmas izveide un īstenošana, romu NVO pārstāvju apmācība). 1.3.6.5. Atbalsta pasākumi dzīvokļa jautājuma risināšanā romu ģimenēm	Rīgas pilsētas Sabiedrības integrācijas programmā 2102.-2017.gadam romi nav izvirzīti kā atsevišķa mērķa grupa. Šīs mērķa grupas vajadzības tiek ņemtas vērā kopā ar citu mazākumtautību vajadzībām. Rīgas pašvaldība ir pārstāvēta Reģionālo ekspertu tīklā romu integrācijas jautājumos, kuru koordinē Kultūras ministrija.

1.3.6.7. Nacionāla līmeņa konsultatīvā padome ar romu integrāciju un viņu organizāciju pārstāvju līdzdalību	
2.1.3.2. Veikts pirmsskolas (nelatviešu) bērnu latviešu valodas prasmju pārbaudes līmenis (5-6 gadīgi bērni), ieskaitot metodikas izstrādi.	Izvērtējuma veikšanas laikā netika iegūta aktuālā informācija par pirmsskolas vecuma bērnu, kuriem dzimtā valoda nav latviešu, valsts valodas prasmju pārbaudi. Saskaņā ar Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programmas 2012.-2017.gadam rīcības plānu 2012.-2015.gadam un 2015.-2017.gadam izpildes ziņojumos iekļauto informāciju, RIIMC organizē kursus par bilingvālo apmācību mazākumtautību pirmsskolas izglītības iestādēs, t.sk. sadarbībā ar Latviešu valodas aģentūru. Periodā no 2014.-2017.gadam darbojušās piecas pirmsskolas izglītības iestāžu darba grupas, t.sk. darba grupa "Par mazākumtautību izglītojamo ģimeņu integrāciju Latvijas sabiedrībā un latviešu valodas kā otrās valodas apguvi".
2.2.1.3. Nodrošināt atbalstu (t.sk. izglītojošu, informējošu) Latvijas skolu administrācijai, pedagogiem, skolēniem, un vecākiem situācijās, kad bērniem nav pietiekamas latviešu valodas prasmes, lai iekļautos klasē atbilstoši savam vecumam.	Lai sekmētu latviešu valodas apguvi un veicinātu skolēnu iekļaušanos mācību procesā, Rīgas pilsētas pašvaldība turpina piešķirt finansējumu pedagogu darba samaksai latviešu valodas mācīšanai reemigrējošiem skolēniem un jauniebraucējiem. No 2014. gada šie skolēni vienu mācību gadu var mācīties latviešu valodu vēl divas stundas nedēļā papildus mācību plānā paredzētajām stundām. Rīkojums par papildu finansējuma piešķiršanu tiek izdots divas reizes gadā, ja nepieciešams – arī vairākas reizes, lai tiktu iekļauti visi skolēni, kuri tikko iebraukuši valstī, uzsākuši mācības skolā un kuriem tas ir nepieciešams. Finansējuma saņēmēju skaits ar katru gadu ir pieaudzis: 2014. gadā to saņēmuši 134 skolēni, 2015. gadā – 331 skolēns, 2016. gadā – 406 skolēni. Par šo jautājumu Rīgas pašvaldībā ar ES finansiālu atbalstu ir veikti divi specializētie pētījumi ⁵ .
2.3.1.4. Ikgadējas mazākumtautību dienas tradīcijas iedibināšana un attīstīšana.	Rīgas pilsētas pašvaldība ir plānojusi organizēt reizi četros gados Rīgā dzīvojošo tautību kultūras kolektīvu festivālu un iniciēt šo ideju valsts mērogā. Izvērtējuma periodā šāds pasākums nav īstenots, bet ir īstenoti alternatīvi pasākumi - mazākumtautību bērnu un jauniešu deju, folkloras un koru kolektīvu koncerti, skates, - kas pēc būtības atbilst 2.3.1.4. uzdevumam.
2.3.2.1. Nodrošināt pieejamību kultūras mantojumam un profesionālajai mākslai - īpašu programmu un pasākumu piedāvājums muzejos, teātros, koncertorganizācijās, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.	Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programmas izvērtējuma periodā ir paplašināta bezmaksas kultūras pasākumu rīkošana un dalības maksas samazināšana sociāli neaizsargātām mērķa grupām, RCB organizētie pasākumi visiem interesentiem ir pieejami bez maksas. Pieaudzis bezmaksas kultūras pasākumu skaits pilsētvidē, radot iespēju visām sabiedrības grupām būt sabiedriski aktīvām. Būtiski attīstījies kultūras pasākumu piedāvājums pilsētas rajonos (apkaimēs), attīstās kultūras dzīves pasākumu decentralizācija – to organizēšana pilsētas apkaimēs, izvērtējuma periodā apkaimēs ir notikuši vairāk kā 2000

⁵ Pieejams: http://www.iksd.riga.lv/upload_file/IKSD_pievienotie/0_2017/10_2017/booklet_gala.pdf (sk. 21.05.2018.)

	<p>dažādu pasākumu. Šos procesus sekmējusi Sabiedrības integrācijas programmas projektu konkursa „Apkaimju iniciatīvas līdzdalības un piederības veicināšanai” īstenošana.</p> <p>Tiek radīti priekšnosacījumi un resursi sabiedrības līdzdalībai tautas mākslas kustībā un Dziesmu un deju svētku procesā, sniegts atbalsts māksliniecisko un folkloras kolektīvu, t.sk. mazākumtautību kolektīvu darbībai. Tiek īstenotas kultūras projektu programmas.</p>
2.3.6.2. Kopīgas kultūras aktivitātes dažādas etniskas piederības bērniem un jauniešiem formālās un neformālās izglītības ietvaros.	<p>Izvērtējuma periodā kultūras kā integrācijas politikas attīstība virziena ietvaros ir īstenoti kopīgi integrējoša rakstura pasākumi, kuros tiek iesaistīti izglītības iestāžu bērni un pedagogi, veicinot starpkultūru komunikāciju. Pasākumi īstenoti galvenokārt Sabiedrības integrācijas programmas NVO un RD padotības iestādēm, t.sk. pirmsskolas un vispārējās izglītības iestādēm, programmu ietvaros.</p>
2.3.6.3. Kultūrizglītības potenciāla efektīva izmantošana sabiedrības saliedēšanai – labās prakses popularizēšana.	<p>Pēc būtības atbilst 2.3.2.1. un 2.3.6.2. uzdevumu izpildes raksturojumam.</p>
2.3.7.4. Atbalsts latviešu un mazākumtautību folkloras kolektīvu aktivitātēm.	<p>Lai sekmētu Rīgā dzīvojošo mazākumtautību aktivitātes savu tautas tradīciju popularizēšanā, IKSD Kultūras pārvalde rīko pasākumus, kuros mazākumtautību vokāliem, instrumentāliem ansambļiem, tautas instrumentu orķestriem un deju kolektīviem ir iespēja prezentēt savu etnisko identitāti, kā arī amatiermākslas nozaru skates.</p> <p>Rīgas pilsētas iedzīvotājiem ir iespēja iesaistīties visu paaudžu amatiermākslas kolektīvos – koros, deju kolektīvos, ansambļos, amatierteātros, folkloras kopās, pūtēju un tautas mūzikas orķestros, kokļu ansambļos, lietišķās un tēlotājmākslas studijās. IKSD padotības kultūras centri atbalsta iestādēs darbojošos mazākumtautību kolektīvus (cittautu folkloras kopas, vokālos, tautas instrumentu ansambļus, orķestrus, dziesmu un deju ansambli u.c.) organizējot to mēģinājumu procesu un koncertu darbību, kā arī to sadarbības sekmēšanu ar nacionālās biedrības pārstāvošajām NVO kopīgu tautas tradīciju pasākumu veidošanā.</p> <p>Rīgas pašvaldības kultūras iestādēs darbojas 174 amatiermākslas kolektīvi, t.sk. 9 mazākumtautību kolektīvi. Rīgas pašvaldība līdzfinansē 102 citu dibinātāju amatiermākslas kolektīvu, t.sk. 20 mazākumtautību kolektīvu darbību. Nodrošināta atlīdzība amatiermākslas kolektīvu vadītājiem un speciālistiem (333 pašvaldības kultūras iestāžu kolektīvos un 200 citu dibinātāju kolektīvos). Esošā budžeta ietvaros tiek nodrošināta tautas tērpu iegāde vai papildināšana, kā arī instrumentu un materiālu iegāde.</p>
3.2.2.2. Skolēnu iesaistīšana iedzīvotāju atmiņu pierakstīšanā, ekspedīciju organizēšana uz	<p>Tiešu ieguldījumu 3.2.2.2. uzdevuma izpildē sniedz RD IKSD administrētā Sabiedrības integrācijas projektu programma RD iestādēm (īpaši pilsoniskās līdzdalības projekti), no kurām liela daļa ir vispārējās izglītības iestādes,</p>

svaīgākajām novada vēsturiskajām vietām	kuru īstenoto projektu tiešā mērķa grupa un aktivitāšu dalībnieki ir skolēni.
<p>Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas ieviešana un starpinstitucionālās koordinācijas nodrošināšanas 4. uzdevums: Panākt, ka pašvaldībās tiek plānota un ieviesta sabiedrības integrācijas politika, izmantojot arī labās prakses piemērus.</p> <p>4.1. Katrā plānošanas reģionā ir pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas un sabiedrības integrācijas reģionālais koordinators.</p> <p>4.2. Informatīvi palīgmateriāli „Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas vadlīnijas un mērķa grupas: teorija un labā prakse” pašvaldībām.</p> <p>4.3. Nacionālais integrācijas centrs imigrantu līdzdalības atbalstam, tai skaitā līdzdalībai nepieciešamās informācijas pieejamība (vienota mājas lapa, informatīvie materiāli, konsultācijas), tai skaitā, atbalsta punkti trešo valstu pilsoņiem Latvijas reģionos.</p>	<p>Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas ieviešana un starpinstitucionālās koordinācijas nodrošināšana ir valsts (Kultūras ministrijas) kompetence un atbildība.</p> <p>Rīgas pašvaldībā kopš 2012.gada tiek plānota un īstenota sabiedrības integrācijas politika.</p> <p>4.1. uzdevums sakrīt ar 1.2.5.5. uzdevumu (sk. augstāk).</p> <p>4.2. uzdevuma deleģēšana pašvaldībām paredz nepieciešamību tā veikšanai piešķirt finansējumu.</p> <p>4.3. uzdevums pēc būtības ir valsts uzdevums. Rīgas pašvaldība ir pārstāvētā Starpsektorālā Dialoga platformā, kuras darbību koordinē biedrība “Patvērums „Drošā māja”” Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda atbalstīta projekta „Informācijas centrs iebrucējiem” ietvaros.</p>

Apkopojot un izvērtējot Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programmā paredzēto pasākumu sasaisti ar NIPSP 2012.–2018.gadam izvirzītajiem uzdevumiem un pasākumiem pašvaldībām, secināms, ka Rīgas pašvaldība atbilstoši tai pieejamiem resursiem, noteiktajām funkcijām un kompetencēm iesaistās šo uzdevumu izpildē un tādējādi sniedz ieguldījumu nacionālā līmeņa integrācijas politikas īstenošanas procesā un politikas rezultatīvo rādītāju sasniegšanā.

3. Secinājumi un ieteikumi

Sabiedrības integrācijas programmas un rīcības plānu 2012.-2014.gadam un 2015.-2017.gadam izvērtējuma secinājumi un ieteikumi ir strukturēti trīs daļās. Pirmkārt, ir apkopotas galvenās atziņas par īstenoto pasākumu ietekmi uz situācijas izmaiņām integrācijas politikas attīstības virzienos un sniegti ieteikumi par turpmākiem rīcības virzieniem. Otrkārt, ir sniegti secinājumi par līdzšinējo sabiedrības integrācijas programmas un rīcības plānu struktūru un konceptuālo pieeju politikas mērķu, uzdevumu un pasākumu definēšanā un attiecīgi sniegti ieteikumi nākamās programmas struktūras pilnveidošanai. Treškārt, ir apkopotas galvenās atziņas un ieteikumi par integrācijas politikas rezultatīvajiem rādītājiem un datu avotiem šo rādītāju novērtēšanas vajadzībām.

3.1. Situācijas izmaiņas un ieteikumi par turpmākajiem politikas attīstības virzieniem

Kopumā izvērtējuma ietvaros saistībā ar Sabiedrības integrācijas programmu un tās rīcības plānu 2012. – 2014. gadam izvērtēti 119 pasākumi. Savukārt saistībā ar rīcības plānu 2015. – 2017. gadam kopumā izvērtēti 94 pasākumi.

Izvērtējot īstenotos pasākumus sadalījumā pēc **politikas attīstības virzieniem**, secināms, ka vislielākais pasākumu skaits abos rīcības plānu periodos attiecas uz sociālās iekļaušanās jomu. Rīcības plāna 2012. – 2014. gadam ietvaros īstenotie pasākumi vienādi biežā mērā saistās vēl ar trim politikas attīstības virzieniem: izglītība, līdzdalības iespējas pašvaldībā un kultūra, sports un brīvais laiks. 2015. – 2017. gada rīcības plānā ietverti pasākumu saiknes ar politikas attīstības virzieniem izvērtējums atklāj, ka šajā periodā ir pieaudzis izglītības attīstības virziena ietvaros īstenoto pasākumu skaits, bet samazinājusies ir īstenoto pasākumu saistība ar kultūras, sporta un brīvā laika politikas attīstības virzienu un informācijas pieejamības attīstības virzienu.

Visbiežāk īstenotie pasākumi ir snieguši tiešu vai netiešu ieguldījumu **trīs sabiedrības integrācijas politikas mērķu sasniegšanā**: augsta sabiedrības līdzdalība, augsta sabiedrības sadarbība un saliedēta sabiedrība. Vismazāk tieša vai netieša ietekme ir bijusi uz tādiem integrācijas politikas mērķiem kā demokrātisku valsts vērtību ievērošana un noturīga piederības sajūta Rīgai. Neraugoties uz to, 2017.gadā veiktā Rīgas iedzīvotāju aptaujas rezultāti liecina, ka vairāk kā 80% rīdzinieku jūtas cieši saistīti ar Rīgu, skaidrojot savu piederības sajūtu ar to, ka Rīga ir viņu dzīves, dzimšanas vai darba vieta.

Apkopojot informāciju par integrācijas pasākumu **mērķa grupām**, secināms, ka kopumā rīcības plānos minētas 12 dažādas pasākumu mērķa grupas. Pasākumu mērķa grupas ir bijušas gan plaši definētas (piemēram, iedzīvotāji kopumā), gan specifiskas (piemēram, jauniebraucēji, cilvēki ar īpašām vajadzībām u.tml.). Visbiežāk integrācijas pasākumu mērķa grupas ir bērni un jaunieši, iedzīvotāji un sociālās atstumtības riskam pakļautās grupas (sociālās iekļaušanās attīstības virziena mērķa grupas).

Galvenie integrācijas **pasākumu īstenotāji** ir RD struktūrvienības, NVO un citas Rīgas pašvaldības iestādes. Savukārt, divas galvenās **atbildīgās institūcijas**, kas izriet no tām piekrītošo integrācijas pasākumu skaita, ir RD IKSD un RD LD.

Sabiedrības integrācijas pasākumi ietvaros kopumā ir īstenoti **14 dažādi aktivitāšu veidi**. Visbiežāk abu rīcības plānu ietvaros ir īstenotas apmācības un veikta izglītošana. Savukārt citu aktivitāšu veidi, kas īstenoti pasākumu ietvaros, atšķiras atkarībā no rīcības plāna perioda. Rīcības plānā 2012. – 2014. gadam citi biežāk minētie aktivitāšu veidi bija informācijas izplatīšana un projekti, būtiski retāk – vides, ēku, telpu izveide, atjaunošana, pielāgošana, sociālās programmas un pakalpojumi, forumi, diskusijas un cita veida aktivitātes. Rīcības plāna 2015. – 2017. gadam izpildē samazinājies ir informācijas izplatīšanas kā aktivitātes biežums un īpatsvars, taču palielinājies projektu un sociālo programmu un pakalpojumu kā aktivitāšu īpatsvars.

Apkopojot kopējos integrācijas pasākumu īstenošanas rezultātus, secināms, ka no visos politikas attīstības virzienos iekļautajām 58 unikālajām problēmām visā izvērtējuma periodā 38 (jeb 66%) problēmu gadījumā situācija ir uzlabojusies, 13 (jeb 22%) problēmu gadījumos situācija nav būtiski mainījies vai arī tā saglabājas esošajā līmenī (daļā gadījumu tās ir problēmas, kuras nav atrisināmas, jo tās pēc būtības ir nevis problēmas, bet gan virzieni, kuros ir jāiegulda pastāvīgs darbs), septiņu (jeb 12%) problēmu izvērtējumam ir nepietiekama informācija situācijas izmaiņu novērtējumam vai arī plānotie pasākumi nav īstenoti.

Politikas attīstības virziena “Līdzdalības iespējas pašvaldībā” ietvaros situācija ir uzlabojusies šādās jomās:

- iedzīvotāju un NVO iesaistīšanās pašvaldības dzīvē, ar to saprotot līdzdalību projektu programmās, sabiedriskajās aktivitātēs, t.sk. sabiedriskajās apspriešanās, brīvprātīgajā darbā;
- ir nodrošināti priekšnosacījumi un resursi NVO kapacitātes celšanai un uzturēšanai (NVO nama izveidošana un darbība - infrastruktūras nodrošinājums (telpas), NVO izglītošana (informatīvi izglītojošie pasākumi) un regulāras konsultācijas));
- ir pieaugusi jaunatnes organizāciju līdzdalība darbā ar jaunatni Rīgas pilsētā;
- ir īstenota virkne pasākumu informācijas pieejamības par iedzīvotāju, t.sk. jauiebraucēju, līdzdalības iespējām pašvaldībā uzlabošanai – informācijas līdzekļu, valodas un kanālu dažādošana;
- ir attīstījusies brīvprātīgo darba kustība;

Turpmāk atbalstāmie rīcības virzieni šajā politikas attīstības virzienā: pašvaldības atbalsts NVO sektoram, latviešu valodas zināšanas un lietošanas prakse, brīvprātīgā darba attīstība, jauiebraucēju iekļaušanās, apkaimju iedzīvotāju līdzdalība, sabiedrības grupu mijiedarbības veicināšana.

Politikas attīstības virziena “Informācijas pieejamība” ietvaros situācija ir uzlabojusies šādās jomās:

- informācijas pieejamība dažādās valodās - būtiski paplašinājies to pašvaldības specializēto interneta vietņu skaits, kurās informācija ir pieejama ne tikai latviešu, bet arī krievu un daļā gadījumu arī angļu valodā;
- pašvaldības īstenotie pasākumi informācijas pieejamības sekmēšanai (piemēram, bezmaksas interneta pieejamības nodrošināšana publiskajās vietās, pašvaldības interneta vietņu pilnveidošana, informācijas izplatīšana interneta vidē vairākās valodās) izvērtējuma periodā ir vērtējami kā situāciju pozitīvi ietekmējoši;
- ir pieaugusi sabiedrības tolerance pret dažādām sabiedrības grupām – rīdzinieku aptaujas dati rāda, ka iedzīvotāji ir kļuvuši atvērtāki tādām grupām kā citu tautību pārstāvji, ebreji, citas rases pārstāvji, personām ar garīgiem traucējumiem, cilvēkiem ar atšķirīgu reliģisko piederību, homoseksuāli orientētiem cilvēkiem, romiem, cilvēkiem pēc soda izciešanas, atkarības vielu lietotājiem.

Turpmāk atbalstāmie rīcības virzieni šajā politikas attīstības virzienā: informācija valodu daudzveidība, informācijas kanālu daudzveidība, informācijas dizaina pilnveidošana, iecietības veicināšana, diskriminācijas prevencija.

Politikas attīstības virziena “Izglītība” ietvaros situācija ir uzlabojusies šādās jomās:

- ir pieaugusi pedagogu, skolēnu un viņu vecāku izpratne par sabiedrības integrācijas procesa būtību un virzieniem;
- ir pieaudzis integrējoša rakstura pasākumu, kuros tiktu iesaistīti vairāku latviešu un mazākumtautību izglītības iestāžu bērni un pedagogi gan pirmskolas, gan vispārējās izglītības posmā, skaits;
- pedagogiem ir nodrošinātas iespējas pilnveidot profesionālo kompetenci starpkultūru dialoga veicināšanā un iecietības sekmēšanā iestādēs, kā arī bilingvālās metodikas izmantošanā;
- RD ir pieejama kopīga un salīdzināma informācija par izglītības iestāžu (t.sk. izglītojamo un viņu vecāku) viedokli par sabiedrības integrācijas problēmām, izglītības iestāžu vajadzībām, veiktajām aktivitātēm (veikti divi specializētie pētījumi);
- ir uzlabota vides pieejamība deviņās izglītības iestādēs;
- ir uzsākta vairāku jaunu speciālās izglītības programmu īstenošana, organizēti kursi jaunajiem pedagogiem darbā ar skolēniem ar deviantu uzvedību, speciālām vajadzībām, mācīšanās grūtībām, organizēti pedagogu tālākizglītības pasākumi un sniegtas konsultācijas pedagogiem darbam ar bērniem ar speciālām vajadzībām;
- ir nodrošināti atbalsta pasākumi bērniem – jauniebraucējiem un skolām jauniebraucēju iekļaušanai (no pašvaldības budžeta papildus divas mācību konsultācijas latviešu valodas apguvei nedēļā);
- tiek sniegts atbalsts pedagogu pieredzes apmaiņai un tālākizglītībai par jauniebraucēju bērnu iekļaušanu vispārīgajās iestādēs.

Turpmāk atbalstāmie rīcības virzieni šajā politikas attīstības virzienā: pilsoniskā izglītība, iecietības veicināšana: starpkultūru mijiedarbība, pedagogu profesionālās kompetences, kas veicina integrācijas procesu, izglītības iestāžu infrastruktūras izmantošanas iespēju paplašināšana.

Politikas attīstības virziena “Kultūra, sports un lietderīga brīvā laika pavadīšana” ietvaros situācija ir uzlabojusies šādās jomās:

- kultūras dzīves pasākumu decentralizācija – to organizēšana pilsētas apkaimēs, izvērtējuma periodā apkaimēs ir notikuši vairāk kā 2000 dažādu pasākumu, kuros piedalās vairākas etniskās un sociālās grupas, veicinot kultūru dažādību;
- ir uzlabojusies kultūras iestāžu pieejamība cilvēkiem ar kustību traucējumiem;
- ir ieguldīti apjomīgi resursi starpkultūru dialoga attīstībai, kontaktu veidošanai dažādu etnisko un sociālo grupu vidū - būtisku ieguldījumu ir sniegušas RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas administrētās integrācijas projektu programmas NVO un RD iestādēm;
- ir paplašināta bezmaksas kultūras pasākumu rīkošana un dalības maksas samazināšana sociāli neaizsargātām mērķa grupām; daļa pasākumu ir pieejami bez maksas pilnīgi visiem iedzīvotājiem, piemēram, RCB aktivitātes;
- ir pieaudzis bezmaksas pasākumu skaits pilsētvidē, radot iespēju visām sabiedrības grupām būt sabiedriski aktīvām un platformu dažādu etnisko un sociālo grupu kontaktiem;
- pilsētvidē ir kļuvusi piemērotāka sportiska, veselīga dzīvesveida ievērošanai ikdienā – ir veikti vides pieejamības uzlabojumi, izvērtējuma periodā izveidoti 50 sporta un rotaļu laukumi, aktīvās teritorijas laukumi, divi stadioni, septiņas slidotavas.

Turpmāk atbalstāmie rīcības virzieni šajā politikas attīstības virzienā: kultūras pasākumu un infrastruktūras decentralizācija, brīvā laika pavadīšanas infrastruktūras decentralizācija, apkaimju iniciatīvas.

Politikas attīstības virziena “Sociālā iekļaušana” ietvaros situācija ir uzlabojusies šādās jomās:

- ir attīstīts sociālās aprūpes centru tīkls, sekmējot personu ar speciālām vajadzībām sociālo integrāciju;
- ir pieaugusi pakalpojumu daudzveidība ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem;
- ir veikti pilsētas infrastruktūras uzlabojumi un vides pieejamības uzlabojumi;
- ir samazinājies darbspējīgo nestrādājošo Rīgas Sociālā dienesta klientu īpatsvars;
- ir attīstīti integrācijas sabiedrībā pakalpojumi jauniešiem, kuri nekur nestrādā, nemācās un neapgūst arodu;
- ir veicināta pašvaldības un darba devēju sadarbība, sekmējot sociālās uzņēmējdarbības attīstību un sociālās atstumtības riska grupu nodarbinātību;
- ir veikti pasākumi veselības aprūpes pieejamības un zināšanu par veselīgu dzīvesveidu un slimību profilaksi sociālās atstumtības riskam pakļautajām personām pilnveidošanai.

Turpmāk atbalstāmie rīcības virzieni šajā politikas attīstības virzienā: sociālās palīdzības un pakalpojumu pieejamības nodrošinājums (mērķa grupu līdzdalības rādītāji), speciālistu profesionālās kompetences darbā ar sabiedrības integrācijas politikas mērķa grupām.

3.2. Sabiedrības integrācijas programmas struktūra un ieteikumi tās pilnveidošanai

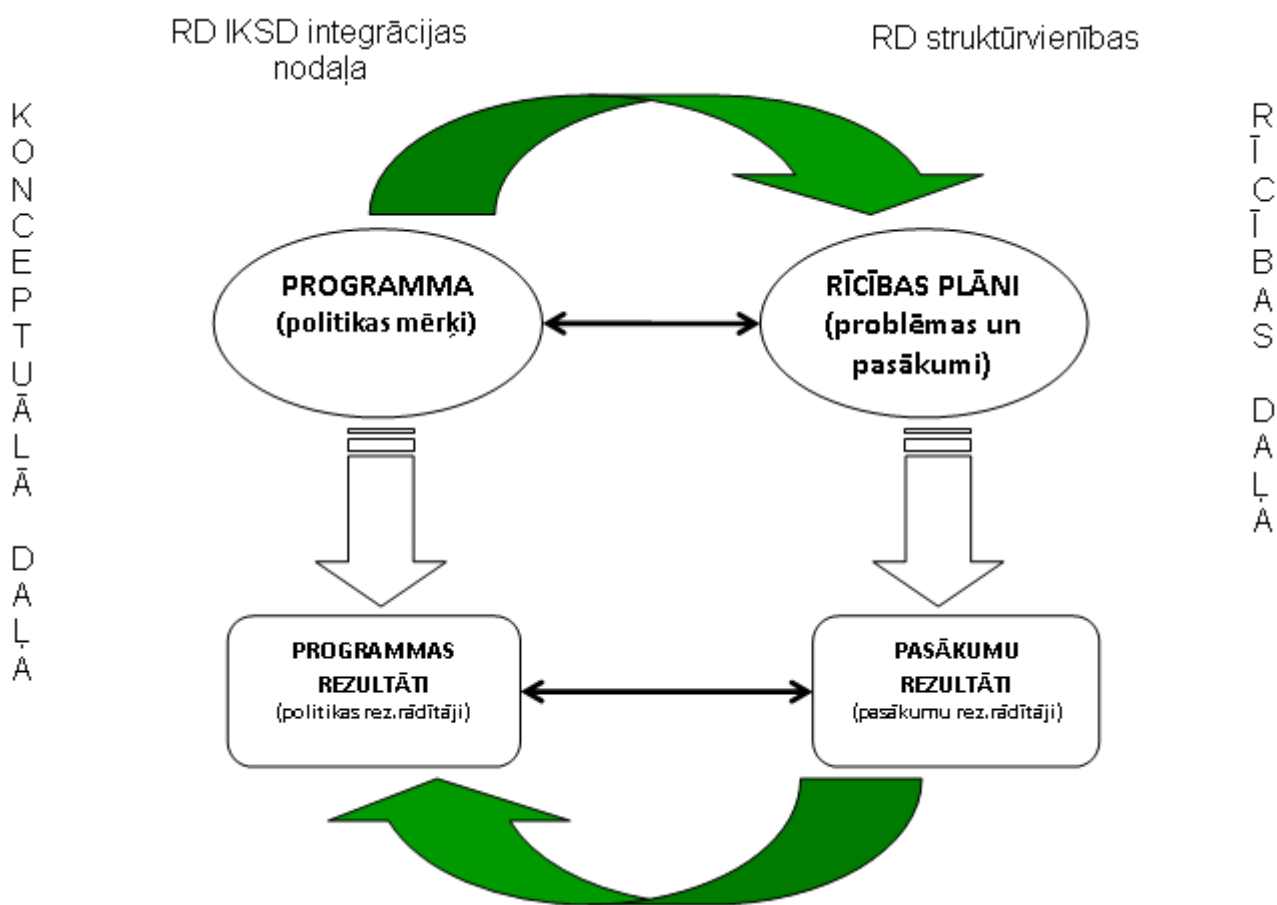
Sabiedrības integrācijas programmas 2012.-2017.gadam struktūru pēc būtības veido divas daļas – situācijas vispārīgs raksturojums, kas ir strukturēts piecos politikas attīstības virzienos (saturiskā daļa), un rīcības plāni 2012.-2014.gadam un 2015.-2017.gadam (rīcības daļa). Programmas saturiskajā daļā par katru jomu ir sniegts situācijas izklāsts un definētas galvenās problēmas un iespējamie risinājumi. Rīcības plānu struktūras pamatā arī ir politikas attīstības virzieni, kas veido rīcības daļas un saturiskās daļas savstarpējo saikni. Taču, salīdzinot saturiskajā daļā un rīcības daļās definētās problēmas, jāsecina, ka rīcības plānos ir ietverts ievērojami lielāks problēmu skaits kā programmas saturiskajā daļā. Skaidrojums šādai pieejai programmā nav sniegts, bet šādas atšķirības negatīvi ietekmē abu daļu integritāti.

Sabiedrības integrācijas politikas sasniegto rezultātu izvērtējumu esošajā struktūrā būtiski apgrūtina tas, ka rezultatīvie rādītāji ir noteikti tikai konkrētiem rīcības plānos ietvertajiem pasākumiem, daļa no kuriem ir ļoti specifiski, attiecināmi uz šauru jomu vai mērķa grupu. Pasākumu rezultatīvie rādītāji ļauj novērtēt tikai pašu pasākumu īstenošanu, nevis to ieguldījumu problēmu risināšanā. Proti, trūkst rādītāju, kas ļautu novērtēt situācijas izmaiņas katras definētās problēmas gadījumā. Esošās programmas struktūras galvenais trūkums ir **dokumenta iekšējās integritātes vājums**, kas nozīmē, ka rīcības plānos paredzēto pasākumu rezultātiem nav definēta saikne ar politikas mērķiem. Šo saikni vajadzētu veidot politikas rezultatīvajiem rādītājiem, kas ir pakārtoti politikas mērķim/-iem.

Ieteikumi nākamās sabiedrības integrācijas **programmas struktūrai** (to shematisks attēlojums redzams 4.1. attēlā):

- veidot saikni starp integrācijas programmas **konceptuālo daļu** (situācijas raksturojums, problēmas, mērķi, politikas rezultāti), kas aptver visu plānošanas dokumenta periodu, un **rīcības daļu** (rīcības plāniem), kas var tikt sadalīta vairākos periodos tāpat kā iepriekš;
- definēt sabiedrības integrācijas politikas mērķus, politikas jomas un/vai attīstības virzienus, kuros tiks plānotas pamata darbības nākamajā plānošanas periodā;
- ņemot vērā sabiedrības integrācijas politikas daudzpusību (t.s. horizontālās politikas īpatnības), noteikt prioritārās politikas jomas vai attīstības virzienus, kuriem tiks pievērsta īpaša uzmanība un kuros tiks attiecīgi ieguldīti lielāki visa veida resursi;
- atbilstoši integrācijas politikas jomām un/vai attīstības virzieniem noteikt prioritārās politikas mērķa grupas, kas ļautu gan plānot un īstenot mērķtiecīgu politiku, gan noteikt īstenojamo pasākumu robežas, lai tie būtu saistīti ar integrācijas politikas mērķiem, nevis aptvertu visas sabiedrības dzīves jomas;

3.1. attēls. Sabiedrības integrācijas programmas ieteicamā struktūra

- definēt sabiedrības integrācijas politikas rezultātus sadalījumā pēc jomām un attīstības virzieniem, jo tas ļautu veidot saikni ar attiecīgajā jomā plānotajiem pasākumiem, kuri tiks definēti programmas rīcības plānos;
- sabiedrības integrācijas programmas **rīcības daļā** (rīcības plānos) definēt katras politikas jomas vai attīstības virziena problēmas, kas kavē sasniegt programmas konceptuālajā daļā noteiktos integrācijas politikas mērķus (nevis visas esošās problēmas), kuri, savukārt, ir izteikti izmērāmos rezultatīvajos rādītājos;
- noteikt definēto problēmu risināšanai plānotos pasākumus, kuri ir tieši attiecināmi uz problēmu, nevis visus iespējamus un paredzamos pasākumus attiecināt uz problēmas risināšanu;
- sabiedrības integrācijas politikas īstenošanas rīcības plānos iekļaut tāds pasākumus, kas ir tieši saistīti ar integrācijas politikas mērķiem, pēc iespējas izvairoties no integrācijas politikas īstenošanā iesaistīto RD struktūrvienību un iestāžu bāzes jeb pamata funkciju izpildi raksturojošo pasākumu iekļaušanas;
- noteikt sabiedrības integrācijas programmas sagatavošanā iesaistīto RD struktūrvienību kompetences un uzdevumus;
- ņemot vērā, ka integrācijas programmas īstenošanu koordinē RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļa, tās kompetencē ir integrācijas politikas mērķu, prioritāro politikas attīstības virzienu un politikas rezultātu (t.sk. rezultatīvo rādītāju) noteikšana, savukārt pārējās RD struktūrvienību kompetencē ir atbilstošajos politikas attīstības

virzienos definēto problēmu risināšanas pasākumu un to rezultātu (t.sk. rezultatīvo rādītāju) noteikšana.

3.3. Secinājumi un ieteikumi par sabiedrības integrācijas politikas rezultatīvajiem rādītājiem un datu avotiem

Sabiedrības integrācijas programmā 2012.-2017.gadam nav definēti integrācijas politikas vai politikas attīstības virzienu ietvaros sasniedzamie rezultāti un to rezultatīvie rādītāji. Esošajā politikas plānošanas dokumentā – rīcības plānos 2012.-2014.gadam un 2015.-2017.gadam - ir liels skaits pasākumu īstenošanas rezultatīvo rādītāju, kas neveido konceptuālu (saturisku) saikni ar programmas mērķiem un politikas attīstības virzieniem. Tas nozīmē, ka pēc būtības tie ir nevis integrācijas politikas rezultātus atspoguļojoši rādītāji, bet gan pamatā tikai pasākumu īstenošanu raksturojoši rādītāji.

Galvenās sabiedrības integrācijas programmas rīcības plānos iekļauto pasākumu rezultatīvo rādītāju problēmas:

- faktiskie rezultatīvie rādītāji (to kategorijas) neatbilst plānotajiem rādītājiem (kategorijām);
- viena pasākuma rezultatīvie rādītāji atbilst vairākām rezultatīvo rādītāju kategorijām;
- viena pasākuma īstenošana pēc būtības atšķiras pa gadiem;
- trūkst rezultatīvo rādītāju raksturojums vai skaidrojums, proti, ko nozīmē pasākumi, dalībnieki, apmeklētāji utt.;
- kvalitatīvajā pasākumu īstenošanas aprakstā nav konsekventas pieejas attiecībā uz tiešās mērķa grupas skaidrojumu;
- problēmas definējums paredz kvalitatīvi atšķirīgu rezultatīvo rādītāju definēšanu;
- rezultatīvie rādītāji atspoguļo par pasākumu atbildīgās institūcijas pamata funkciju izpildes rādītājus.

Ieteikumi sabiedrības integrācijas politikas rezultātu un rīcības plānos iekļauto pasākumu rezultātu **rezultatīvo rādītāju** noteikšanai:

- rezultatīvajiem rādītājiem ir jābūt informatīviem – saturiski saistītiem ar novērtējamo politikas, rīcības virziena un/vai pasākuma rezultātu;
- noteikt samērīgu integrācijas politikas rezultatīvo rādītāju skaitu (līdz 30 rādītājiem);
- gan politikas, gan pasākumu rezultatīvos rādītājus ieteicams noteikt izmērāmās, kvantitatīvās kategorijās (skaits, īpatsvars u.tml.);
- nepieciešams noteikt integrācijas programmas mērķu sasniegšanu (politikas rezultātu) raksturojošo rezultatīvo rādītāju bāzes jeb sākotnējās vērtības un plānotās vērtības;
- rezultatīvo rādītāju plānotās vērtības ieteicams noteikt gan politikas rezultātiem, gan arī pasākumu rezultātiem;
- pasākumu rezultatīvajiem rādītājiem ir jābūt saistītiem ar politikas rezultātiem, lai varētu novērtēt konkrēto pasākumu ietekmi uz politikas rezultātu sasniegšanu;
- par katru rezultatīvā rādītāja kategoriju, īpaši tas attiecas uz pasākumu rezultatīvajiem rādītājiem, izveidot kategorijas aprakstu, kas ir priekšnosacījums vienotas pieejas ievērošanai, apkopojot datus par sasniegtajiem politikas un pasākumu rezultātiem;

- ieteicams izstrādāt vienotas metodiskas vadlīnijas integrācijas programmas īstenošanā iesaistītajām institūcijām par to, kā apkopojami dati par rezultatīvajiem rādītājiem, lai norādītās vērtības nesniegtu maldīgu priekšstatu par sasniegto;
- vienotu vadlīniju priekšrocība ir arī tā, ka būtiski samazinās t.s. institucionālās atmiņas, kas saistīta ar darbinieku mainību, ietekme uz informācijas apkopošanu par integrācijas politikas pasākumu rezultātiem.

Ieteikumi par sabiedrības integrācijas politikas un pasākumu rezultātu novērtēšanā izmantojamajiem **datu avotiem**:

- nosakot integrācijas politikas, attīstības vai rīcības virziena un/vai pasākuma rezultātos rādītājus, jānosaka to novērtēšanai nepieciešamās informācijas datu avots/-i;
- ja datu avots noteiktu rezultatīvo rādītāju novērtējumam nav pieejams, ieteicams izvērtēt datu iegūšanas iespējas vai arī izmantot rezultatīvā rādītāja alternatīvos rādītājus, kuru mērījumiem ir pieejama informācija (datu avoti);
- konkrētu datu avotu izvēli nosaka gan šo datu pieejamība, gan to izvērtēšanai pieejamie resursi, gan arī izvērtējuma konkrētie mērķi un pielietojums;
- apzināt, kāda veida datus regulāri uzkrāj un apkopo integrācijas programmas veidošanā un īstenošanā iesaistītās RD struktūrvienības un iestādes, lai novērtētu šo datu izmantošanas iespējas integrācijas politikas un rīcības pasākumu rezultatīvo rādītāju novērtēšanai;
- izvērtējuma mērķiem atbilstoši ir t.s. oriģinālie dati – statistikas dati no oriģinālajiem avotiem, aptaujās iegūto datu aprēķinu tabulas (bez interpretācijas un datu atlases), izvērsti pētījumu ziņojumi, kuros pieejama arī to īstenošanas metodika;
- statistikas datu priekšrocība ir datu ticamība un augstās salīdzinājuma iespējas, ko nodrošina gan vienotā datu apkopošanas metodika, gan datu vākšanas un apkopošanas regularitāte;
- monitoringa veida pētījumi ir otrs piemērotākais datu veids, kas izmantojams tajos gadījumos, kad nav pieejami statistikas dati;
- ieteicams izvērtēt monitoringa pētījuma „Sabiedrības integrācija Rīgā” rezultātu pielietojuma vajadzības un attiecīgi pārskatīt aptaujas metodiku (galvenokārt jautājumus) ar mērķi tās rezultātus izmantot kā vienu no datu avotiem pašvaldības integrācijas programmas mērķu sasniegšanas un situācijas izmaiņu izvērtēšanai dinamikā;
- lai varētu izmantot RD IKSD Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas administrēto projektu programmu dokumentāciju kā datu avotu konkrētu rezultātu novērtējumam, jau integrācijas programmas plānošanas posmā ir jānosaka politikas attīstības virzieni un problēmas, kuru risināšanā tiktu izmantotas dažādās projektu programmas kā galvenais finanšu un tehniskais resurss.